Latviešu valodas aģentūra

S
1
2
3
4

METODISKAIS PIELIKUMS

diasporas nedēļas nogales skolu latviešu valodas mācību programmai

7–9 gadus veciem skolēniem

2014

1. GRAMATIKA UN PĀRSKATA TABULAS 4

Skaņas un burti 4
Vārdšķiras latviešu valodā 4
Lietvārds 5
Lietvārdu deklinācijas 5
Lietvārdu locījumi 5
Līdzskaņu mija 5
Uzrunas formas 6

Īpašības vārds 6
Īpašības vārdu locīšana ar nenoteikto galotni un saskaņošana ar lietvārdu 6
Īpašības vārdu locīšana ar noteikto galotni un saskaņošana ar lietvārdu 6
Īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes 6

Vietniekvārds 7
Vietniekvārdu *es, tu, mēs, jūs* locīšana 7
Vietniekvārdu *mans, tavs* locīšana un saskaņošana ar lietvārdu 7
Vietniekvārdu *tas, tā, tie, tās* locīšana 7
Vietniekvārdu *šis, šī, šie, šīs* locīšana 7

Skaitļa vārds 8
Pamata skaitļa vārdi (*cik?*) 8
Pamata skaitļa vārdu locīšana un saskaņošana ar lietvārdu 9
Kārtas skaitļa vārdi (*kurš? kura?*) 9
Kārtas skaitļa vārdu locīšana un saskaņošana ar lietvārdu 9
Gadskaitļu locīšana 10

Apstākļa vārds 10
Apstākļa vārdu veidi 10
Apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes 10

Darbības vārds 11
Darbības vārdu konjugācijas 11
Darbības vārdu nenoteiksme 11
Darbības vārdu pamatformas 11
Darbības vārdu locīšana: 1., 2., 3. konjugācija 12
Atgriezenisko darbības vārdu galotnes 13
Pavēles izteiksme 13
Vajadzības izteiksme 13
Darbības vārdu *būt* un *nebūt* locīšana 13
Darbības vārda *dot* locīšana 14
Darbības vārda *iet* locīšana 14

Prievārds 15

2. STUNDU KONSPEKTU PARAUGI 16

Ziemassvētki 16
Svētku galds 24
Ziemassvētku tradīcijas 29
Svētki manās mājās 34

3. SVĒTKU UN SVINAMO DIENU KALENDĀRS 40

4. MĀCĪBU PAPILDMATERIĀLI 5-6 GADUS VECIEM SKOLĒNIEM 43

Labrīt, skola! 44
Manas mājas un ikdiena 60
Latvija rudenī 78
Gaišais laiks 92
Ziema 105
Esi vesels! 119
Zinu, zinu, protu, protu... 139
Pavasaris klāt! 150
Iepazīstu Latviju 166

1. GRAMATIKA UN PĀRSKATA TABULAS

SKAŅAS UN BURTI

Latviešu valodā ir 48 skaņas un 33 burti.

Patskaņi		Līdzskaņi	Divskaņi
Īsie	Garie		
a, i, u, e, o*	ā, ī, ū, ē, o**	b, c, č, d, f, g, ģ, j, k, ķ, l, ļ, m, n, ņ, p, r, s, š, t, v, z, ž, dz***, dž***	ai, au, ei, ie, ui, o**** u. c.

** orkāns, ** opera, *** tikai skaņas, **** ola*

VĀRDŠĶIRAS LATVIEŠU VALODĀ

	Vārdšķira	Raksturojums	Piemēri
1.	Lietvārds	Lokāms, ir dzimte, skaitlis, 7 locījumi, deklinācijas.	tēvs, pavasaris, medus, meita, māte, auss
2.	Īpašības vārds	Lokāms, ir dzimte, skaitlis, locījums, noteiktā un nenoteiktā galotne.	skaists, skaista
3.	Vietniekvārds	Lokāms, ir skaitlis, dzimte, locījums. Personas, norādāmie, piederības, atgriezeniskais, jautājamie, noteiktie, nenoteiktie, noliegtie vietniekvārdi.	es, sevis, mans, mana, kas, tas, tā, jebkāds, jebkāda
4.	Skaitļa vārds	Lokāms, ir dzimte, skaitlis, locījums, ir vienkārši un salikti (*divi / divdesmit seši*), ir pamata un kārtas (*viens / pirmais*). Ir arī nelokāmi (*desmit*).	viens, desmit, trīsdesmit trīs, tūkstotis, pirmais, pirmā
5.	Darbības vārds	Lokāms, ir persona, skaitlis, laiks, ir tiešie un atgriezeniskie (*skriet / skrieties*), ir pirmatnīgi un atvasināti (*lēkt / palēkāt*).	nest, dzīvot, mācīties
6.	Apstākļa vārds	Nelokāms	augstu, tur, lēnām
7.	Saiklis	Nelokāms	un, tāpēc ka, vai
8.	Prievārds	Nelokāms	uz, no, ap
9.	Partikula	Nelokāma	jā, nē
10.	Izsauksmes vārds	Nelokāms	ai! lūk!

LIETVĀRDS

Lietvārdam ir vīriešu un sieviešu dzimte.
Lietvārdam ir vienskaitlis un daudzskaitlis.
Lietvārdam ir 7 locījumi.

Lietvārdu deklinācijas

	1. deklinācija	2. deklinācija	3. deklinācija	4. deklinācija	5. deklinācija	6. deklinācija
N. kas?	**-s, -š**	**-is**	**-us**	**-a**	**-e**	**-s**
	tēvs, ceļš	brālis, dvielis	tirgus, lietus	māsa, māja	ārste, baltmaize	valsts, acs

Lietvārdu locījumi

Nominatīvs. Kas?	tēv-**s**	brā-**lis**	tirg-**us**	mās-**a**	ārst-**e**	ac-**s**
Ģenitīvs. Kā?	tēv-**a**	brāļ-**a***	tirg-**us**	mās-**as**	ārst-**es**	ac-**s**
Datīvs. Kam?	tēv-**am**	brāl-**im**	tirg-**um**	mās-**ai**	ārst-**ei**	ac-**ij**
Akuzatīvs. Ko?	tēv-**u**	brāl-**i**	tirg-**u**	mās-**u**	ārst-**i**	ac-**i**
Lokatīvs. Kur?	tēv-**ā**	brāl-**ī**	tirg-**ū**	mās-**ā**	ārst-**ē**	ac-**ī**

Nominatīvs. Kas?	tēv-**i**	brāļ-**i***	tirg-**i**	mās-**as**	ārst-**es**	ac-**is**
Ģenitīvs. Kā?	tēv-**u**	brāļ-**u***	tirg-**u**	mās-**u**	ārst-**u**	ac-**u**
Datīvs. Kam?	tēv-**iem**	brāļ-**iem***	tirg-**iem**	mās-**ām**	ārst-**ēm**	ac-**īm**
Akuzatīvs. Ko?	tēv-**us**	brāļ-**us***	tirg-**us**	mās-**as**	ārst-**es**	ac-**is**
Lokatīvs. Kur?	tēv-**os**	brāļ-**os***	tirg-**os**	mās-**ās**	ārst-**ēs**	ac-**īs**

**līdzskaņu mija*

Līdzskaņu mija

s – š	ķirsis – ķirša; klase – klašu
t – š	latvietis – latvieša; biete – biešu
z – ž	nazis – naža; avīze – avīžu
d – ž	atbilde – atbilžu; sirds – siržu
c – č	lācis – lāča; māksliniece – mākslinieču
dz – dž	drudzis – drudža
l – ļ	aprīlis – aprīļa; pudele – pudeļu
n – ņ	dārzenis – dārzeņa; draudzene – draudzeņu
p – pj	skapis – skapja; sāpes – sāpju
b – bj	dobe – dobju
m – mj	plūme – plūmju
v – vj	šķīvis – šķīvja; virtuve – virtuvju
sn – šņ	aploksne – aplokšņu

Uzrunas formas

-s, -š	-is	-us
dēls – dēls! dēl!	brālis – brāli!	Mikus – Miku!
vējš – vējš!	Jānis – Jāni!	
Oskars – Oskar!		

-a	-e	-s
māsa – mās!	māte – māt!	Klints – Klints!
Olga – Olga!	Kristīne – Kristīne! Kristīn!	
	saule – saule!	

ĪPAŠĪBAS VĀRDS

Īpašības vārdam ir vīriešu un sieviešu dzimte.

Īpašības vārdam ir vienskaitlis un daudzskaitlis.

Īpašības vārdam ir noteiktā un nenoteiktā galotne (*skaists galds / skaistais galds*).

Īpašības vārdam ir salīdzināmās pakāpes (*skaists – skaistāks – visskaistākais / pats skaistākais*).

Īpašības vārdus vīriešu dzimtē loka kā 1. deklinācijas lietvārdus, sieviešu dzimtē – kā 4. deklinācijas lietvārdus.

Īpašības vārdu locīšana ar nenoteikto galotni un saskaņošana ar lietvārdu

N. kas?	liel-s nams	liel-a istaba	liel-i nami	liel-as istabas
Ģ. kā?	liel-a nama	liel-as istabas	liel-u namu	liel-u istabu
D. kam?	liel-am namam	liel-ai istabai	liel-iem namiem	liel-ām istabām
A. ko?	liel-u namu	liel-u istabu	liel-us namus	liel-as istabas
L. kur?	liel-ā namā	liel-ā istabā	liel-os namos	liel-ās istabās

Īpašības vārdu locīšana ar noteikto galotni un saskaņošana ar lietvārdu

N. kas?	liel-ais nams	liel-ā istaba	liel-ie nami	liel-ās istabas
Ģ. kā?	liel-ā nama	liel-ās istabas	liel-o namu	liel-o istabu
D. kam?	liel-**aj**am namam	liel-**aj**ai istabai	liel-**aj**iem namiem	liel-**aj**ām istabām
A. ko?	liel-o namu	liel-o istabu	liel-os namos	liel-ās istabas
L. kur?	liel-**aj**ā namā	liel-**aj**ā istabā	liel-**aj**os namos	liel-**aj**ās istabās

Īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes

Pamata	Pārākā	Vispārākā
maz-s	maz-**āk**-s	**vis**-maz-**āk**-ais
maz-a	maz-**āk**-a	**vis**-maz-**āk**-ā

VIETNIEKVĀRDS

Lielākajai daļai vietniekvārdu ir vīriešu un sieviešu dzimte.

Lielākajai daļai vietniekvārdu ir visi locījumi.

Vietniekvārdu *es, tu, mēs, jūs* locīšana

N. kas?	es	tu	mēs	jūs
Ģ. kā?	manis	tevis	mūsu	jūsu
D. kam?	man	tev	mums	jums
A. ko?	mani	tevi	mūs	jūs
L. kur?	manī	tevī	mūsos	jūsos

Vietniekvārdu *mans, tavs* locīšana un saskaņošana ar lietvārdu

N. kas?	man-s ābols	man-a kleita	tav-s krekls	tav-a roka
Ģ. kā?	man-a ābola	man-as kleitas	tav-a krekla	tav-as rokas
D. kam?	man-am ābolam	man-ai kleitai	tav-am kreklam	tav-ai rokai
A. ko?	man-u ābolu	man-u kleitu	tav-u kreklu	tav-u roku
L. kur?	man-ā ābolā	man-ā kleitā	tav-ā kreklā	tav-ā rokā
N. kas?	man-i āboli	man-as kleitas	tav-i krekli	tav-as rokas
Ģ. kā?	man-u ābolu	man-u kleitu	tav-u kreklu	tav-u roku
D. kam?	man-iem āboliem	man-ām kleitām	tav-iem krekliem	tav-ām rokām
A. ko?	man-us ābolus	man-as kleitas	tav-us kreklus	tav-as rokas
L. kur?	man-os ābolos	man-ās kleitās	tav-os kreklos	tav-ās rokās

Vietniekvārdu *tas, tā, tie, tās* locīšana

N. kas?	tas	tā	tie	tās
Ģ. kā?	tā	tās	to	
D. kam?	tam	tai	tiem	tām
A. ko?	to		tos	tās
L. kur?	tajā, tai, tanī		tajos, tais, tanīs	tajās, tais, tanīs

Vietniekvārdu *šis, šī, šie, šīs* locīšana

N. kas?	šis	šī	šie	šīs
Ģ. kā?	šī, šā	šīs, šās	šo	
D. kam?	šim	šai	šiem	šīm
A. ko?	šo		šos	šīs
L. kur?	šinī, šajā, šai	šinī, šajā, šai	šinīs, šajos, šais	šinīs, šajās, šais

SKAITĻA VĀRDS

Ir pamata un kārtas skaitļa vārdi (*viens / pirmais*).

Pamata skaitļa vārdus loka kā 1. un 4. deklinācijas lietvārdus. Izņēmums – *trīs*.

Kārtas skaitļa vārdus loka kā īpašības vārdus ar noteikto galotni.

Pamata skaitļa vārdi (*cik?*)

Vieni	
1 vien**s** gad**s**	vien**a** dien**a**
2 div**i** gad**i**	div**as** dien**as**
3 trīs gad**i**	trīs dien**as**
4 četr**i** gad**i**	četr**as** dien**as**
5 piec**i** gad**i**	piec**as** dien**as**
6 seš**i** gad**i**	seš**as** dien**as**
7 septiņ**i** gad**i**	septiņ**as** dien**as**
8 astoņ**i** gad**i**	astoņ**as** dien**as**
9 deviņ**i** gad**i**	deviņ**as** dien**as**

Padsmiti	Desmiti
11 vien**padsmit**	10 desmit
12 div**padsmit**	20 divd**esmit**
13 trīs**padsmit**	30 trīs**desmit**
14 četr**padsmit**	40 četr**desmit**
15 piec**padsmit**	50 piec**desmit**
16 seš**padsmit**	60 seš**desmit**
17 septiņ**padsmit**	70 septiņ**desmit**
18 astoņ**padsmit**	80 astoņ**desmit**
19 deviņ**padsmit**	90 deviņ**desmit**

Simti	Tūkstoši
100 simts / **simt**	1000 tūkstotis / **tūkstoš**
200 divi simti / div**simt**	2000 divi tūkstoši / div**tūkstoš**
300 trīs simti / trīs**simt**	3000 trīs tūkstoši / trīs**tūkstoš**
400 četri simti / četr**simt**	4000 četri tūkstoši / četr**tūkstoš**
500 pieci simti / piec**simt**	5000 pieci tūkstoši / piec**tūkstoš**
600 seši simti / seš**simt**	6000 seši tūkstoši / seš**tūkstoš**
700 septiņi simti / septiņ**simt**	7000 septiņi tūkstoši / septiņ**tūkstoš**
800 astoņi simti / astoņ**simt**	8000 astoņi tūkstoši / astoņ**tūkstoš**
900 deviņi simti / deviņ**simt**	9000 deviņi tūkstoši / deviņ**tūkstoš**

Pamata skaitļa vārdu locīšana un saskaņošana ar lietvārdu

N. kas?	vien-**s** **cilvēks**	vien-**a diena**	div-**i cilvēki**	div-**as** **dienas**	trīs **cilvēki**, **dienas**	
Ģ. kā?	vien-**a** **cilvēka**	vien-**as** **dienas**	div-**u cilvēku**, **dienu**		trīs, trij-**u cilvēku**, **dienu**	
D. kam?	vien-**am** **cilvēkam**	vien-**ai** **dienai**	div-**iem** **cilvēkiem**	div-**ām** **dienām**	trim, trij-**iem** **cilvēkiem**	trim, trij-**ām** **dienām**
A. ko?	vien-**u cilvēku**, **dienu**		div-**us** **cilvēkus**	div-**as** **dienas**	trīs **cilvēkus**, **dienas**	
L. kur?	vien-**ā cilvēkā**, **dienā**		div-**os** **cilvēkos**	div-**ās** **dienās**	trīs, trij-**os** **cilvēkos**	trīs, trij-**ās** **dienās**

Kārtas skaitļa vārdi (*kurš? kura?*)

1.	pirm**ais**	pirmā
2.	otr**ais**	otrā
3.	treš**ais**	trešā
4.	ceturt**ais**	ceturtā
5.	piekt**ais**	piektā
6.	sest**ais**	sestā
7.	septīt**ais**	septītā
8.	astot**ais**	astotā
9.	devīt**ais**	devītā
10.	desmit**ais**	desmitā
11.	vienpadsmit**ais**	vienpadsmitā
12.	divpadsmit**ais**	divpadsmitā
19.	deviņpadsmit**ais**	deviņpadsmitā
20.	divdesmit**ais**	divdesmitā
30.	trīsdesmit**ais**	trīsdesmitā
100.	simt**ais**	simtā
200.	divsimt**ais**	divsimtā

Kārtas skaitļa vārdu locīšana un saskaņošana ar lietvārdu

N. kas?	pirm-**ais cilvēks**	pirm-**ā diena**	pirm-**ie cilvēki**	pirm-**ās dienas**
Ģ. kā?	pirm-**ā cilvēka**	pirm-**ās dienas**	pirm-**o cilvēku**	pirm-**o dienu**
D. kam?	pirm-**ajam** **cilvēkam**	pirm-**ajai** **dienai**	pirm-**ajiem** **cilvēkiem**	pirm-**ajām** **dienām**
A. ko?	pirm-**o cilvēku**	pirm-**o dienu**	pirm-**os cilvēkus**	pirm-**ās dienas**
L. kur?	pirm-**ajā cilvēkā**	pirm-**ajā dienā**	pirm-**ajos cilvēkos**	pirm-**ajās dienās**

Gadskaitļu locīšana

N. kas?	1992. gad**s**	tūkstoš deviņsimt (deviņi simti) deviņdesmit otr**ais** gad**s**
Ģ. kā?	1992. gad**a**	tūkstoš deviņsimt (deviņi simti) deviņdesmit otr**ā** gad**a**
D. kam?	1992. gad**am**	tūkstoš deviņsimt (deviņi simti) deviņdesmit otr**ajam** gad**am**
A. ko?	1992. gad**u**	tūkstoš deviņsimt (deviņi simti) deviņdesmit otr**o** gad**u**
L. kur?	1992. gad**ā**	tūkstoš deviņsimt (deviņi simti) deviņdesmit otr**ajā** gad**ā**

N. kas?	2010. gad**s**	divtūkstoš (divi tūkstoši) desmit**ais** gad**s**
Ģ. kā?	2010. gad**a**	divtūkstoš (divi tūkstoši) desmit**ā** gad**a**
D. kam?	2010. gad**am**	divtūkstoš (divi tūkstoši) desmit**ajam** gad**am**
A. ko?	2010. gad**u**	divtūkstoš (divi tūkstoši) desmit**o** gad**u**
L. kur?	2010. gad**ā**	divtūkstoš (divi tūkstoši) desmit**ajā** gad**ā**

APSTĀKĻA VĀRDS

Apstākļa vārdu veidi

Laika apstākļa vārds (*kad?*)	šodien, šovakar, šovasar, vakar, rīt, aizvakar, parīt, tad, tagad, nesen, tūlīt, tikko, pašreiz, kad
Vietas apstākļa vārds (*kur?*)	cauri, tur, te, tālu*, priekšā, vidū, lejā, zemu*, apakšā
Veida apstākļa vārds (*kā?*)	ātri*, auksti*, tā, labprāt*, labi*, slikti*, lieliski*, pēkšņi

** iespējamas salīdzināmās pakāpes*

Apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes

Pamata	Pārākā	Vispārākā
labi	lab-**āk**	**vis**-lab-**āk**
tālu	tāl-**āk**	**vis**-tāl-**āk**
ātri	ātr-**āk**	**vis**-ātr-**āk**

DARBĪBAS VĀRDS

Ir pirmatnīgi un atvasināti darbības vārdi (*nākt / uznākt*).
Ir tiešie un atgriezeniskie darbības vārdi (*mazgāt / mazgāties*).
Darbības vārdiem ir trīs konjugācijas.

Darbības vārdu konjugācijas

1. konjugācija	2. konjugācija	3. konjugācija
Darbības vārdam nav piedēkļa, var būt priedēklis.	Darbības vārdam ir piedēklis, var būt priedēklis.	
	Tagadnē un pagātnē piedēklis -**j**- .	Piedēklis -**j**- tikai pagātnē.
nest, nolikt, smieties	(šodien) mazgā-**j**-u (vakar) mazgā-**j**-u	(šodien) māc-os (vakar) mācī-**j**-os

Darbības vārdu nenoteiksme

	-t	-ties
1. konjugācija	braukt, liet, likt, līt, nākt, nokļūt, nokrist, nolikt, nopirkt, nosaukt, ņemt, palikt, pasaukt, patikt, pienākt, pieteikt, pirkt, pļaut, pūst, saslimt, satikt, skriet	apsēsties, beigties, censties, nesties, satikties, sākties, veikties
2. konjugācija	maksāt, makšķerēt, mazgāt, nomazgāt, ogot, piedāvāt, pusdienot, ravēt, rezervēt, saplombēt, savienot, sēņot, slēpot, slidot	ciemoties, draudzēties, dusmoties, fotografēties, mazgāties, nodarboties, pastaigāties, savienoties
3. konjugācija	gulēt, noslaucīt, nosūtīt, pasūtīt, peldēt, piestāvēt, piezvanīt, sāpēt, slaucīt, zināt	mācīties, turpināties, vizināties

Darbības vārdu pamatformas

Nenoteiksme	Tagadne	Pagātne
šū-**t**	šuj	šuv-**a**
apciemo-**t**	apciemo	apciemoj-**a**
darī-**t**	dar-**a**	darīj-**a**
skatī-**ties**	skat-**ās**	skatīj-**ās**

Darbības vārdu locīšana

1. konjugācija

	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	nes-**u**	nes-**u**	nesī-š-**u**
tu	nes	nes-**i**	nesī-s-**i**
viņš, viņa, viņi, viņas	nes	nes-**a**	nes-ī-**s**
mēs	nes-**am**	nes-**ām**	nesī-s-**im**
jūs	nes-**at**	nes-**āt**	nesī-s-**iet**/-**it**

2. konjugācija

	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	mazgā-j-**u**	mazgā-j-**u**	mazgā-š-**u**
tu	mazgā	mazgā-j-**i**	mazgā-s-**i**
viņš, viņa, viņi, viņas	mazgā	mazgā-j-**a**	mazgā-s
mēs	mazgā-j-**am**	mazgā-j-**ām**	mazgā-s-**im**
jūs	mazgā-j-**at**	mazgā-j-**āt**	mazgā-s-**iet**/-**it**

3. konjugācija

	Tagadne		Pagātne	Nākotne
es	svin-**u**, las-**u**		svinē-j-**u**, lasī-j-**u**	svinē-š-**u**, lasī-š-**u**
tu	svin-**i**, las-**i**		svinē-j-**i**, lasī-j-**i**	svinē-s-**i**, lasī-s-**i**
viņš, viņa, viņi, viņas	svin	las-**a**	svinē-j-**a**, lasī-j-**a**	svinē-s, lasī-s
mēs	svin-**am**	las-**ām**	svinē-j-**ām**, lasī-j-**ām**	svinē-s-**im**, lasī-s-**im**
jūs	svin-**at**	las-**āt**	svinē-j-**āt**, lasī-j-**āt**	svinē-s-**iet**/-**it**, lasī-s-**iet**/-**it**

Atgriezenisko darbības vārdu galotnes

	Tagadne		Pagātne	Nākotne (ar piedēkli -s-; -š-)
	1., 2. konjugācija	3. konjugācija (-īties, -ināties)		
es	-os		-os	-š-os
tu	-ies		-ies	-s-ies
viņš, viņa, viņi, viņas	-as	-ās	-ās	-s-ies
mēs	-amies	-āmies	-āmies	-s-imies
jūs	-aties	-āties	-āties	-s-ieties/-ities

Pavēles izteiksme

Vienskaitlis		Daudzskaitlis	
es	-----	mēs	lasī**sim**! runā**sim**! mācī**simies**!
tu	las**i**! run**ā**! māc**ies**!	jūs	la**siet**! run**ājiet**! māc**ieties**!
viņš, viņa	lai las**a**! lai run**ā**! lai māc**ās**!	viņi, viņas	lai las**a**! lai run**ā**! lai māc**ās**!

Vajadzības izteiksme

kam?	jā + darbības vārds vienkāršās tagadnes 3. personā		kas?
man	**(ir) bija būs**	**jālasa jāmācās jānopērk jāsūta jāraksta jākārto jāsvin**	grāmata latviešu valoda maize vēstule iesniegums eksāmens svētki
tev			
viņam			
viņai			
mums			
jums			
viņiem			
viņām			

Darbības vārdu *būt* un *nebūt* locīšana

	Tagadne		Pagātne		Nākotne	
es	esmu	neesmu	biju	nebiju	būšu	nebūšu
tu	esi	neesi	biji	nebiji	būsi	nebūsi
viņš, viņa, viņi, viņas	ir	nav	bija	nebija	būs	nebūs
mēs	esam	neesam	bijām	nebijām	būsim	nebūsim
jūs	esat	neesat	bijāt	nebijāt	būsiet/-it	nebūsiet/-it

Darbības vārda *dot* locīšana

	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	dodu	devu	došu
tu	dod	devi	dosi
viņš, viņa, viņi, viņas	dod	deva	dos
mēs	dodam	devām	dosim
jūs	dodat	devāt	dosiet/-it

Darbības vārda *iet* locīšana

	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	eju	gāju	iešu
tu	ej	gāji	iesi
viņš, viņa, viņi, viņas	iet	gāja	ies
mēs	ejam	gājām	iesim
jūs	ejat	gājāt	iesiet/-it

PRIEVĀRDS

Prievārds		Vienskaitlī		Daudzskaitlī
aiz	ar ģenitīvu **(kā?)**	mājas	ar datīvu **(kam?)**	mājām
ārpus		pagalma		pagalmiem
bez		darba		darbiem
kopš		rudens		rudeņiem
pirms		eksāmena		eksāmeniem
virs		galda		galdiem
zem		dīvāna		dīvāniem
no		ielas		ielām
pēc		izrādes		izrādēm
pie		sētas		sētām
uz*		ceļa		ceļiem
līdz	ar datīvu **(kam?)**	zvaigznei		zvaigznēm
pāri		galvai		galvām
cauri		purvam		purviem
pretim		brālim		brāļiem
garām		tirgum		tirgiem
apkārt		ezeram		ezeriem
līdzās		kūtij		kūtīm
blakus		parkam		parkiem
pa*		pilienam		pilieniem
pa*	ar akuzatīvu **(ko?)**	ietvi		ietvēm
uz*		skolu		skolām
ar		mammu		mammām
caur		degunu		deguniem
gar		televizoru		televizoriem
pār		žogu		žogiem
pret		skolotāju		skolotājiem
starp		vienu un otru krastu		krastiem
par		pasaku		pasakām

** ar diviem locījumiem*

2. STUNDU KONSPEKTU PARAUGI

ZIEMASSVĒTKI

Stundas temats

Ziemassvētki.

Sasniedzamais rezultāts

Lieto frāzes un izteikumus atbilstoši mācību situācijai.
Nostiprina un paplašina vārdu krājumu.
Jautā un atbild par Ziemassvētkiem.
Uzraksta apsveikumu pēc dotā parauga.

Izmantotie metodiskie paņēmieni

Prāta vētra, intensīvā lasīšana, jautājumi un atbildes, spēle.

Vērtēšana

Formatīvā vērtēšana – pašvērtējums.

Stundas gaita

	Skolotāja uzdevumi	Skolēna darbība		Metodiskais pamatojums
	Ierosināšana (5 min)			
1.	Skolotājs sasveicinās ar bērniem: *Labu rītu saka saule,* *Labu rītu saka vējš.* *Labu rītu, labu rītu* *Visiem sakām arī mēs!* Skolotājs uzraksta stundas tematu „Ziemassvētki" uz tāfeles un piedāvā nosaukt vārdus, kas asociējas ar šo tematu. (Skolotājs var piedāvāt attēlus, tad skolēni nosauc vārdus un vārdu savienojumus.)	Skolēni sasveicinās. Skolēni nolasa stundas tematu. Izmantojot iepriekšējās zināšanas, skolēni nosauc, ar ko viņiem saistās Ziemassvētki.		Aktivizē skolēnu iepriekšējo pieredzi un sekmē interesi par tematu.
2.	Skolotājs piedāvā skolēniem kopīgi formulēt, par ko šodien stundā tiks runāts. Skolotājs var piedāvāt atbilžu sākumu: *Es domāju, ka …, tāpēc ka … .* *Manuprāt, …, tāpēc ka … .*	Skolēni izsaka savas domas.		Skolēni tiek motivēti mācību darbam.

Apjēgšana (30 min)				
3.	Skolotājs piedāvā attēlus ar vārdiem un to ilustrācijām (var tikai vārdus).	Skolēni izsvītro tās ilustrācijas vai vārdus, kas neattiecas uz Ziemassvētkiem.	1. pielikums	Skolēni aktivizē savu vārdu krājumu un sagatavojas teikumu veidošanai.
4.	Skolotājs piedāvā tekstu, kurā ir vārdi, kas saistīti ar Ziemassvētkiem.	Skolēni lasa tekstu, pasvītro tos vārdus, kuri bija attēloti 1. pielikumā.	2. pielikums	Skolēni aktivizē savu vārdu krājumu un sagatavojas teikumu veidošanai.
5.	Skolotājs piedāvā veidot teikumus ar pasvītrotajiem vārdiem. Skolotājs, ja nepieciešams, piedāvā paraugu, kā jāveido teikumi.	Skolēni rakstiski veido teikumus.		Skolēni pilnveido rakstīšanas prasmi.
6.	Skolotājs izsniedz uzrakstītus apsveikumu paraugus un lūdz uzrakstīt savu apsveikumu. Ja skolēni pirmo reizi raksta apsveikumu, var pārrunāt, kad raksta apsveikumus, kam u. tml., piedāvāt vēlējumu variantus: *daudz draugu, labu veselību, laimi un prieku …*	Skolēni izlasa piedāvātos apsveikumus. Raksta apsveikumu pēc parauga. Nolasa savu apsveikumu bērnam, kas sēž blakus.	3. pielikums	Skolēni pilnveido rakstīšanas prasmi.
7.	Pēc rakstīšanas skolotājs kopā ar bērniem skaita skaitāmpantu: *Šis pirkstiņš – vectētiņš,* (noliec īkšķi) *Šis – vecmāmiņa,* (noliec rādītājpirkstu) *Šis lielais – tētis,* (noliec vidējo pirkstu) *Šis – māmiņa,* (noliec zeltnesi) *Bet šis maziņais?* (noliec mazo pirkstiņu) *Tas jau tas labiņais.* (samīļo bērnu)	Skolēni skaita skaitāmpantu un attēlo saturu.		Tiek sekmēta pirkstu sīkās muskulatūras vingrināšana, nodrošināta atslodze.
Refleksija (5 min)				
8.	Skolotājs aicina bērnus novērtēt savu darbu. Skolotājs, ja nepieciešams, piedāvā paraugu, kā jāveic uzdevums.	Skolēni uz termometra atzīmē, kā viņi jutās nodarbībā.	4. piel.	Tiek sekmēts skolēna pašvērtējums.
9.	Skolotājs uzdod mājasdarbu.	Skolēniem mājās jāuzraksta apsveikums savam skolasbiedram vai draugam.		

1. pielikums

Ziemassvētku vecītis	Sniegpārsla
Eglīte	Svecītes
Āboli	Rieksti
Kartupeļi	Dāvana
Zvaigznes	Kaķis
Eglītes rotājumi	Ozols

1. pielikums

Sniegpārsla

Dāvana

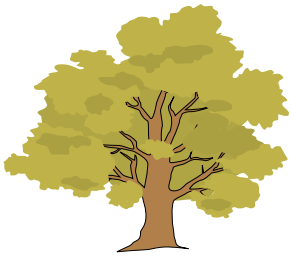

Ozols

Kartupeļi

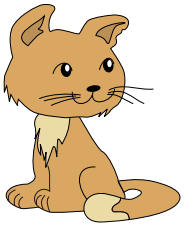

Kaķis

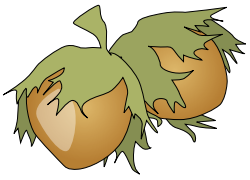

Rieksti

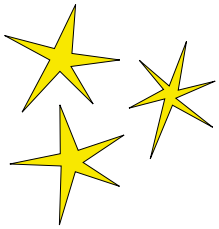

Zvaigznes

Svecītes

Ziemassvētku vecītis

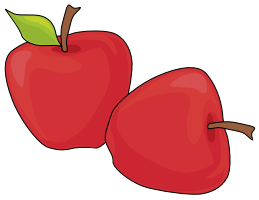

Āboli

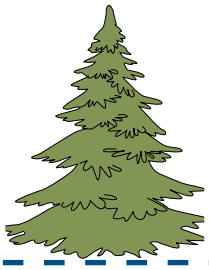

Eglīte

Eglītes rotājumi

2. pielikums

1. uzdevums.

Izlasi tekstu un noskaidro nepazīstamos vārdus!

ZIEMASSVĒTKI

Beidzot ir pienākuši Ziemassvētki.

Par tiem daudz runā.

Istabā goda vietā ir novietota izrotāta eglīte.

Bērni priecājas par to.

Kādas gaišas svecītes, skaisti āboli, rieksti un zvaigznes!

Un vēl zelta un sudraba sniegpārsliņas!

Varbūt arī Ziemassvētku vecītis atnāks ciemos un atnesīs dāvanas?

2. uzdevums.

Nolasi iepriekšējā uzdevuma teikumus atbilstoši pieturzīmēm teikuma beigās!

3. uzdevums.

Atbildi uz jautājumiem!

Kādi svētki ir pienākuši?

Par ko priecājas bērni?

Kā ir izrotāta eglīte?

Kurš atnāks ciemos Ziemassvētkos?

4. uzdevums.

Uzzīmē Ziemassvētku eglīti!

3. pielikums

Apsveicu Tevi Ziemassvētkos!
Novēlu Tev jaukas brīvdienas un daudz dāvanu!
Liene

Priecīgus Ziemassvētkus!
Lai Tevi apciemo Ziemassvētku vecītis!
Andris

Apsveicu Tevi Ziemassvētkos un novēlu,
lai Tev būtu daudz draugu!
Juris

4. pielikums

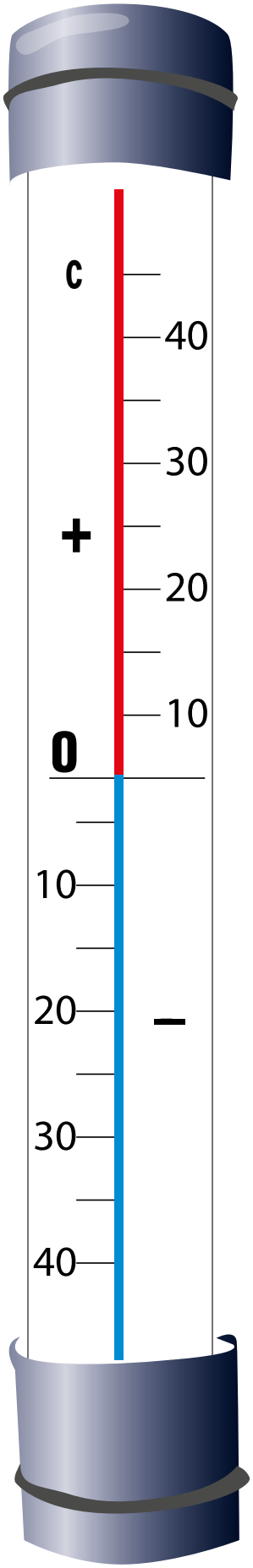

SVĒTKU GALDS

Stundas temats

Svētku galds.

Sasniedzamais rezultāts

Lieto frāzes un izteikumus atbilstoši mācību situācijai.
Atstāsta īsu, vienkāršu tekstu, atbildot uz jautājumiem.
Nostiprina un paplašina vārdu krājumu.
Mācās lietot lietvārdu nominatīvā un akuzatīvā.

Izmantotie metodiskie paņēmieni

Klausīšanās, darbs ar attēliem, jautājumi un atbildes, spēle.

Vērtēšana

Formatīvā vērtēšana – aprakstoši.

Stundas gaita

	Skolotāja uzdevumi	Skolēna darbība		Metodiskais pamatojums
Ierosināšana (5 min)				
1.	Skolotājs sasveicinās ar skolēniem un pajautā, ko katrs ēda brokastīs. Piemēram: ***Andri**, ko tu ēdi brokastīs?* Skolotājs piedāvā aplūkot attēlus un uzminēt, par ko šodien mācīsies.	Skolēni atbild uz skolotāja jautājumu. Skolēni aplūko zīmējumus un cenšas uzminēt, par ko mācīsies, izsaka savus minējumus.	1. pielikums	Aktivizē skolēnu iepriekšējo pieredzi un sekmē interesi par tematu.
Apjēgšana (30 min)				
2.	Skolotājs divas reizes nolasa tekstu aiz katra teikuma ieturot 2–3 sekunžu garu pauzi.	Skolēni klausās.	2. piel.	Skolēni pilnveido klausīšanās prasmi.
3.	Skolotājs uzdod jautājumus par nolasīto tekstu un pārrunā ar skolēniem atbildes. Ja ir laiks, skolotājs var izdalīt lapas ar tikko nolasīto tekstu, lai skolēni pārbaudītu savas atbildes un / vai atrastu tās tekstā.	Skolēni atbild uz jautājumiem.	2. pielikums	Skolēni mācās atbildēt.
4.	Skolotājs uzraksta uz tāfeles dzejoļa *„Es ēdu ...”* paraugu un piedāvā bērniem sacerēt savu dzejoli.	Skolēni uzraksta savu dzejoļa variantu un nolasa to.		Skolēni pilnveido rakstīšanas prasmi, attīsta radošās spējas.
5.	Skolotājs piedāvā skolēniem pāros apspriest, kas ir veselīgs, kas – nav, kas katram garšo, kas – negaršo.	Skolēni strādā pārī.	1. piel.	Skolēni mācās jautāt un atbildēt.

Refleksija (5 min)				
6.	Skolotājs izdala materiālus spēlei „Bingo!", nolasa tekstu. Skolotājs lasa tekstu (2. pielikums), skolēni izsvītro dzirdēto vārdu. Uzvar tas, kurš pirmais ir izsvītrojis visus vārdus. Ja paliek laiks, skolēni var veidot teikumus ar šiem vārdiem.	Skolēni nosvītro dzirdētos vārdus.	2. un 3. pielikums	

1. pielikums

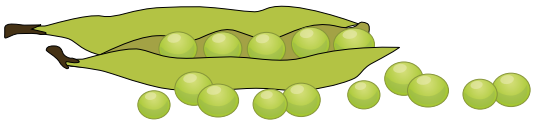

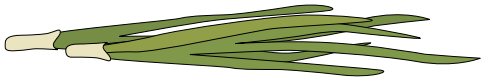

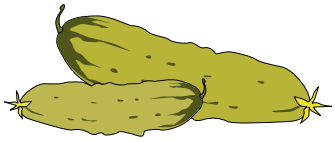

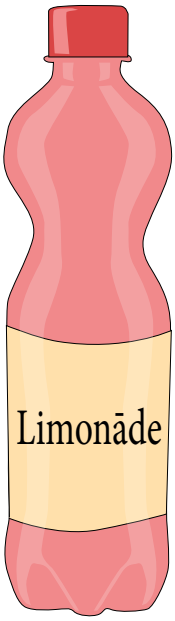

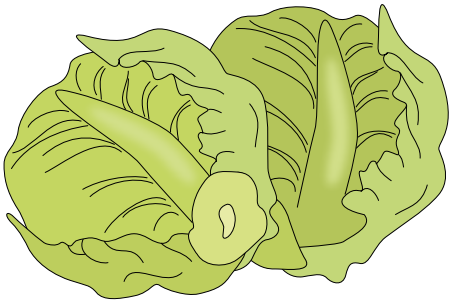

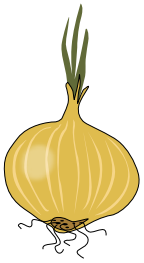

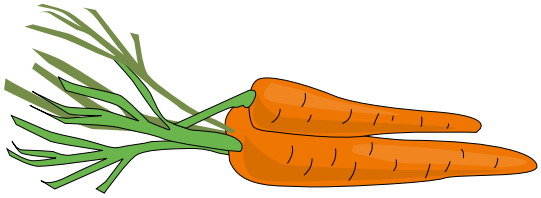

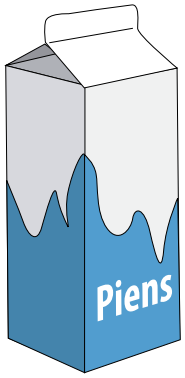

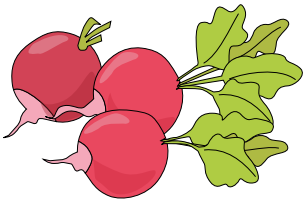

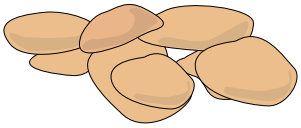

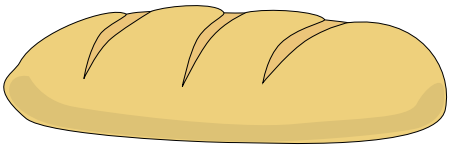

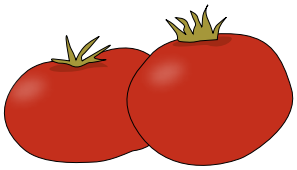

2. pielikums

Klausīšanās teksts

Vēderprieks?

Tas nemaz nav prieks, bet gan resns briesmonītis.

Viņš uzbrūk cilvēkam no rīta, pusdienā un vakarā.

Dažreiz pat naktī.

Viņš liek mums ēst visu, kas nav veselīgs: torti, čipsus, šokolādi, konfektes un cepumus.

Tas ir tik garšīgi.

Viņam garšo arī sīrups un saldējums.

Pusdienās, kad jāēd zupa vai kartupeļi, viņam nav apetītes.

Tie viņam negaršo.

Arī dilles, loki, ķiploki, redīsi un sīpoli viņam negaršo.

Tos Vēderprieks nemaz neēd.

Tāpēc viņam ir tikai divi zobi.

Jautājumi

Kāds izskatās Vēderprieks?

Kā viņš uzbrūk cilvēkiem?

Ko viņš ēd?

Kāpēc Vēderpriekam ir tikai divi zobi?

Pastāsti, ko tu ēd brokastīs, pusdienās, vakariņās!

3. pielikums

SPĒLE „BINGO!”

GARŠO	SĪPOLI	PUSDIENĀS
PRIEKS	CEPUMUS	DILLES
TORTI	ZUPA	ZOBI

ZIEMASSVĒTKU TRADĪCIJAS

Stundas temats

Ziemassvētku tradīcijas.

Sasniedzamais rezultāts

Paplašina vārdu krājumu par tematu.
Pilnveido klausīšanās prasmi.
Stāsta par Ziemassvētku tradīcijām.
Mācās lietot darbības vārdu saistījumā ar lietvārdu akuzatīvā.

Izmantotie metodiskie paņēmieni

Teksta klausīšanās, darbs ar attēliem, darbs ar tekstu.

Vērtēšana

Formatīvā vērtēšana – aprakstoši.

Stundas gaita

	Skolotāja uzdevumi	Skolēna darbība		Metodiskais pamatojums
	Ierosināšana (5 min)			
1.	Skolotājs uzdod jautājumus: *Kāds gadalaiks ir pašlaik?* *Kurus svētkus svin ziemā?* *Kad jūs svinat Ziemassvētkus?*	Skolēni atbild uz jautājumiem.		Aktivizē skolēnu vārdu krājumu un sekmē interesi par tematu.
	Apjēgšana (30 min)			
2.	Skolotājs piedāvā aplūkot attēlu, kurā ir uzzīmēta Ziemassvētku eglīte, uzklāts galds. Skolotājs uzdod jautājumus: *Ar ko rotā eglīti?* *Kurus ēdienus gatavo Ziemassvētkos?* *Pastāsti, kurus ēdienus tavās mājās gatavo Ziemassvētkos!* *Ko ēd Ziemassvētku vakarā?* Skolotājs var piedāvāt atbilžu sākumu: *Eglīti rotā ar ... .* *Ziemassvētkos gatavo ... .* *Manās mājās ... .*	Iepazīstas ar attēlu un atbild uz skolotāja jautājumiem.	1. pielikums	Sekmē interesi par tematu. Skolēni mācās lietot darbības vārdu trešajā personā saistījumā ar lietvārdu akuzatīvā.
3.	Skolotājs nolasa dzejoli, paskaidro nepazīstamos vārdus, izdala attēlus, piedāvā bērniem nolasīt dzejoli • klusi; • skaļi kopā; • čukstus kopā; • pa vienam (katrs vienu rindiņu). Skolēni var nolasīt dzejoli cits citam.	Skolēni ievēro skolotāja norādījumus.	2. un 3. pielikums	Tiek pilnveidots vārdu krājums, skolēni mācās izteiksmīgi lasīt.

Refleksija (5 min)				
4.	Skolotājs piedāvā skolēniem uzzīmēt, kā viņi saprot dzejoļa saturu. Var veidot vairākus zīmējumus, attēlojot katru pantiņu.	Skolēni zīmē, kā saprot dzejoļa saturu.		Skolēni mācās saprast dzejoļa saturu kopumā. Tiek attīstīta radošā domāšana, iztēle.
5.	Mājasdarbs.	Iemācīties dzejoli (var tikai vienu pantiņu) no galvas.	2. piel.	

1. pielikums

2. pielikums

Normunds Kalniņš

ZIEMASSVĒTKOS

Vizuļo istabās puzuri kārti.
Sētās, kur puteņi sniegpārslas jauc,
Celiņi slaucīti, atcelti vārti:
Rakstītās kamanās Ziemsvētki brauc.

Nomirgo kumeļiem sudraba groži,
Zvaniņiem skanot, kamanas stāj;
Eglītēm iedegas svecītes spoži,
Ziemsvētku vecītis draudzīgi māj.

Atveras gaidītie dāvanu maisi,
Bērniem līksmi pukstēt sāk sirds:
Pilna ar prieku top zeme un gaisi,
Ziemsvētku zvaigzne pār pasauli mirdz.

Vārdu skaidrojums

Puzuri – no salmiem, niedrēm, putnu spalvām veidoti telpu rotājumi.
Atcelt vārtus – atvērt vārtus.
Rakstītas kamanas – izrotātas kamanas.
Groži – siksnas, lai varētu vadīt iejūgto zirgu.

3. pielikums

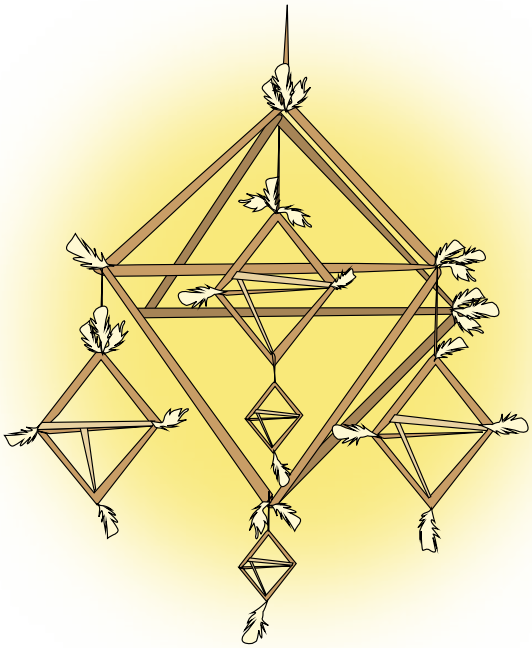

Vizuļo istabās puzuri kārti.

Rakstītās kamanās Ziemsvētki brauc.

Ziemsvētku zvaigzne pār pasauli mirdz.

SVĒTKI MANĀS MĀJĀS

Stundas temats

Svētki manās mājās.

Sasniedzamais rezultāts

Mācās lietot lietvārdu datīvā.
Nostiprina lietvārda lietojumu akuzatīvā.
Rakstveidā atbild, lai sniegtu informāciju.
Veido vienkāršus teikumus ar darbības veicēju un darbību.

Izmantotie metodiskie paņēmieni

Jautājumi un atbildes, darbs ar attēliem, lomu spēle, vārdu spēle.

Vērtēšana

Formatīvā vērtēšana – aprakstoši.

Stundas gaita

	Skolotāja uzdevumi	Skolēna darbība		Metodiskais pamatojums
Ierosināšana (5 min)				
1.	Skolotājs sasveicinās un piedāvā bērniem atminēt krustvārdu mīklu, lai uzzinātu, par ko būs nodarbība. Skolotājs izdala attēlus, kuros ir uzzīmētas dažādas dāvanas.	Skolēni sasveicinās un min krustvārdu mīklu. Iepazīstas ar attēliem un nosauc, kādas vēl dāvanas var saņemt Ziemassvētkos.	1. piel., 2. piel.	Aktivizē skolēnu iepriekšējo pieredzi un sekmē interesi par tematu.
Apjēgšana (30 min)				
2.	Skolotājs uzdod jautājumus: *Kādu dāvanu tu gribētu saņemt?* *Ko tu gribētu dāvināt mammai, tēvam, draugam, ... ?* Skolotājs var piedāvāt teikumu modeļus: *Es gribētu saņemt . . . .*	Skolēni rakstiski atbild uz jautājumiem.		Skolēni pilnveido pareizrakstības prasmes.
3.	Skolotājs izsniedz darba lapu ar teikumiem un uzdevumu, pārrauga uzdevuma izpildi. Skolotājs individuāli palīdz, ja tas ir nepieciešams.	Skolēni individuāli veic mācību uzdevumu. Nolasa savus apgalvojumus.	3. pielikums	Skolēni pilnveido lasīšanas un rakstīšanas prasmes.

Apjēgšana (30 min)				
4.	Pēc rakstīšanas skolotājs kopā ar bērniem runā un attēlo dzejoli: *Balti sniegi sasniguši,* (attēlo, kā snieg sniegs) *Rūķiem vaigi nosaluši,* (paberzē sev vaigus) *Ejam, bērni, pikoties* (attēlo, kā iet un pikojas) *Un pa sniegu draiskoties!* (lēkā) Dzejolis var būt arī uzrakstīts.	Skolēni rāda un runā dzejoli.		
5.	Skolotājs sadala skolēnus pāros, seko pāru darbam. Uz tāfeles ir uzrakstīti teikumu paraugi: *Vai tev patīk dāvanas?* *Jā, man patīk dāvanas.* *Kādu dāvanu tu vēlies saņemt?* *Es vēlos ... .*	Viens skolēns uzdod jautājumu, otrs atbild, tad veido dialogu.		Skolēni pilnveido runas prasmi, tiek sekmēta komunikācija.
Refleksija (5 min)				
6.	Skolotājs iesāk teikumu un lūdz skolēnus turpināt: *Es tev dāvinu grāmatu*. Ja paliek laiks, skolotājs piedāvā iemācīties Ziemassvētku rotaļu „Vilks un aitiņas". Skolēni vispirms lasa rotaļu lomās, tad izspēlē (piemēram, starpbrīdī). Spēli turpina tik ilgi, kamēr kāds kļūdās.	Skolēni turpina teikumu, papildinot to: *Es tev dāvinu grāmatu un lelli, es tev dāvinu grāmatu, lelli un konfektes*.	4. pielikums	Skolēni atkārto lietvārda lietojumu akuzatīvā.
7.	Skolotājs uzdod mājasdarbu.	Skolēniem jāuzraksta pieci teikumi par tematu „Kam un ko es dāvināšu?".		

1. pielikums

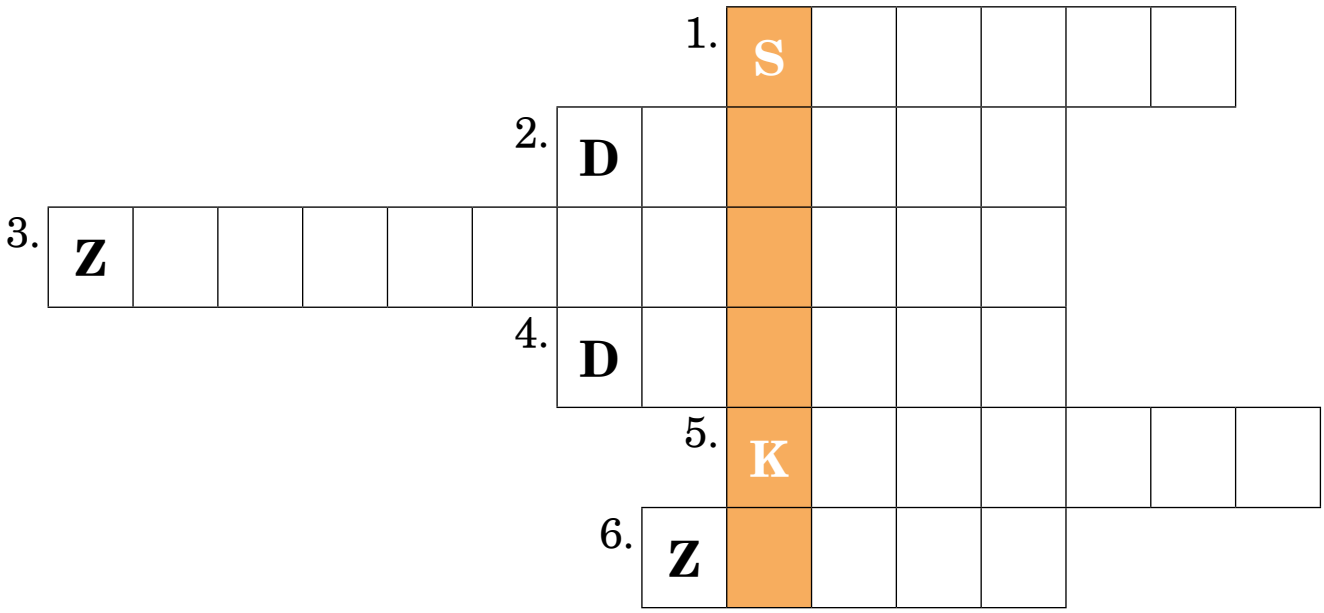

1. Mazi balti putniņi krīt no debesīm. Kas tas ir?
2. Visu gadu gaidīju, zem eglītes atradu. Kas tā ir?
3. Vienmēr atnāk decembra beigās. Kas tie ir?
4. Četrstūrains priekšmets, kurā ir daudz informācijas. Kas tas ir?
5. Balti ziemas spilveni. Kas tās ir?
6. Auksta, balta, nes bērniem prieku. Kas tā ir?

Atbildes

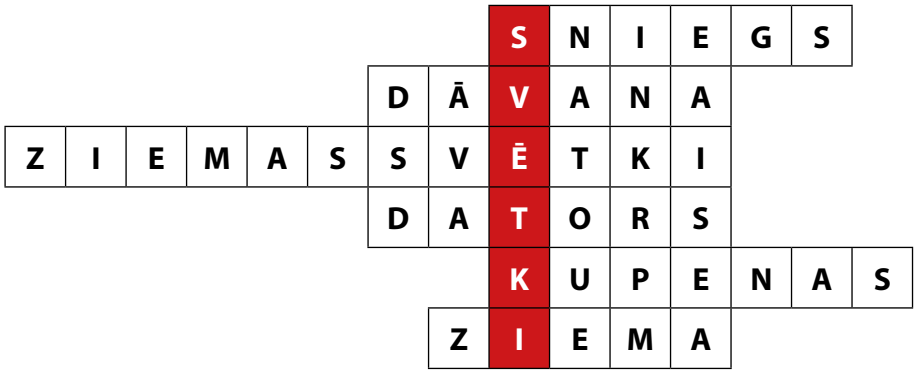

2. pielikums

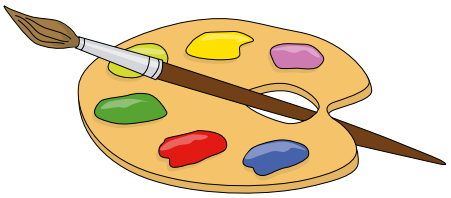

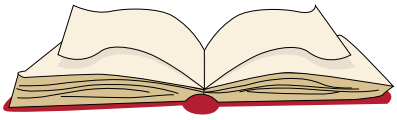

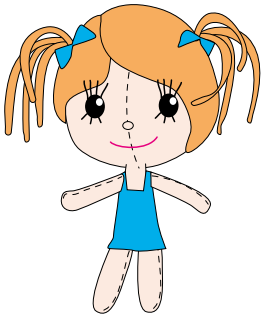

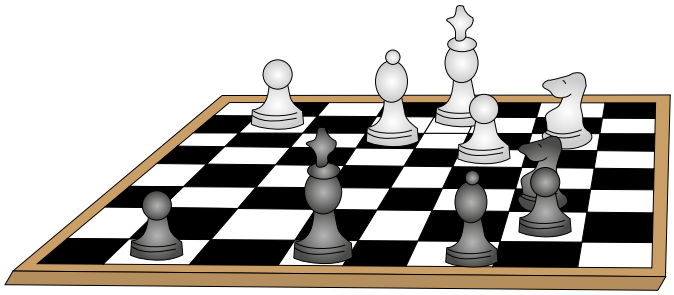

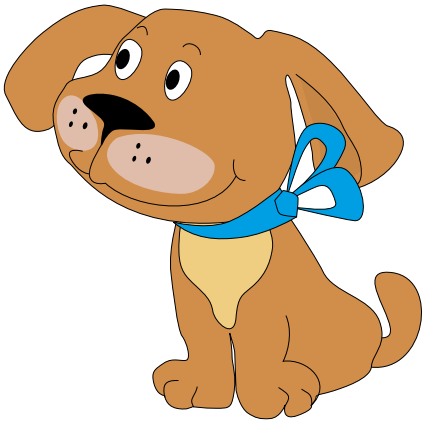

3. pielikums

Lasi un norādi, vai apgalvojumi ir pareizi, vai nepareizi! Ja apgalvojums nepareizs, uzraksti to zemāk pareizi!

	jā	nē
1. Ziemassvētkus svin decembrī.	☐	☐
2. Dāvanas no Ziemassvētku vecīša gaida tikai tētis.	☐	☐
3. Ziemassvētku galdā vienmēr liek piparkūkas.	☐	☐
4. Dāvanas liek zem eglītes.	☐	☐
5. Ziemassvētku apsveikumā raksta: „Daudz laimes dzimšanas dienā!”	☐	☐

4. pielikums

ZIEMASSVĒTKU ROTAĻA „VILKS UN AITIŅAS”

Spēli sāk Saimniece, Vilks un Aitiņas. Saimniece stāv telpas malā. Pretējā malā stāv Vilks un kauc. Aitiņas ganās telpas vidū.

Saimniece: „Aitiņas, mājās!”
Aitiņas: „Nevaram.”
Saimniece: „Kāpēc?”
Aitiņas: „Vilks krūmos.”
Saimniece: „Ko viņš dara?”
Aitiņas: „Zobus trin.”
Saimniece: „Cik spožus?”
Aitiņas: „Kā saule!”
Saimniece: „Cik asus?”
Aitiņas: „Kā zobens!”
Saimniece: „Aitiņas, mājās!”

Aitas blēj un cenšas pārskriet pāri laukumam pie Saimnieces. Pa to laiku Vilks ķer Aitiņas. Kuru noķer, tā stājas malā un kļūst par Vilku. Ar katru nākamo reizi kļūst vairāk Vilku. Aitiņu kļūst mazāk.

3. SVĒTKU UN SVINAMO DIENU KALENDĀRS

Šajā kalendārā minētas svētku un svinamās dienas, kuras ieteicams iekļaut mācību procesā.

1. septembris	**Zinību diena**	1. septembrī Latvijā sākas jauns mācību gads.
29. septembris	**Miķeļdiena**	Miķeļdiena ir rudens saulgrieži, kad diena un nakts ir vienādā garumā. Šajā dienā tiek pabeigti lauku darbi un svin ražas novākšanu. Miķeļi ir rudens gadatirgus diena, kad saimnieki atved pārdošanai labību, dārzeņus, lopus. Latviešu tautasdziesmās Miķelis saukts par labu un bagātu vīru, kā arī par Maizes tēvu. Miķeļos klāja bagātīgu galdu un vakarā minēja mīklas. **Ticējumi** *Ja lapas birst pēc Miķeļiem, pavasarī ilgi turēsies sniegs.* *Ja Miķeļdienā silts lietus līst, tad būs silta ziema.* Pēc Miķeļiem sākas veļu laiks. Tas ir pārdomu un atceres laiks. Šajā laikā pieminēja senčus un ticēja, ka mirušie jācienā īpašā mielastā. Tas parasti notika oktobra pēdējās dienās. Pēc cienasta veļus raidīja projām atpakaļ uz veļu valsti, lai tie netraucētu dzīvajiem.
10. novembris	**Mārtiņdiena**	Mārtiņdiena iezīmē rudens beigas un ziemas sākumu. Tas ir laiks, kad jāpabeidz visi rudens darbi. **Ticējumi** *Ja Mārtiņos diena miglaina, tad ziema būs silta.* *Ja Mārtiņdiena ir jauka un skaidra, tad ziemā būs liels sals.*
11. novembris	**Lāčplēša diena**	Lāčplēša diena ir Latvijas brīvības cīņās kritušo varoņu piemiņas diena. Ik gadu 11. novembrī atzīmē 1919. gada notikumus, kad Latvijas armija sakāva Bermonta vadītos vācu un krievu baltgvardu spēkus Rīgā, atbrīvojot Daugavas kreiso krastu. Šajā dienā tika dibināts Lāčplēša Kara ordenis. Lāčplēsis latviešu folklorā ir stiprinieks, kas uzveic tautas ienaidniekus, ļaundarus un nodevējus, kuri apdraud Tēvzemes brīvību. Lāčplēša tēlu savos darbos izmantojuši latviešu rakstnieki, piemēram, A. Pumpurs eposā „Lāčplēsis", J. Rainis lugā „Uguns un nakts", M. Zālīte rokoperas „Lāčplēsis" libretā.

18. novembris	**Latvijas Republikas Proklamēšanas diena**	1918. gada 18. novembrī Latvijas Tautas padomes sēdē tika pasludināts, ka Latvija ir patstāvīga, neatkarīga, demokrātiska, republikāniska valsts. Latvijas Tautas padomes sēde notika tagadējā Latvijas Nacionālajā teātrī un tajā pirmo reizi kā valsts himna skanēja „Dievs, svētī Latviju!" (autors Baumaņu Kārlis). Latvijas Republikas ģerboni izstrādājis grafiķis Rihards Zariņš. Ģerbonis apstiprināts 1921. gada 15. jūnijā. Valsts lielā ģerboņa vairoga augšējā daļā zilā laukā redzama uzlecoša zelta saule – brīvības simbols. Vairoga apakšējā daļa ir sadalīta, un tajā redzams sarkans lauva uz sudraba fona un sudraba grifs ar zobenu labajā ķetnā. Lauva simbolizē spēku, modrību un drosmi, bet grifs – teiksmains zvērs ar lauvas un ērgļa galvu – ir bagātību sargātājs. Abi tēli ir pārņemti no senākiem Latvijas zemju ģerboņiem, kur lauva bija Kurzemes un Zemgales, bet grifs – Vidzemes un Latgales simbols. Virs vairoga izvietotas trīs zelta zvaigznes – Vidzeme, Latgale, Kurzeme. Latvijas valsts karoga autors ir mākslinieks Ansis Cīrulis. Sarkano karoga toni sauc par karmīnsarkanu. Karoga krāsu attiecība ir 2:1:2.
24. decembris 25. decembris 26. decembris	**Ziemassvētku vakars, Pirmie Ziemassvētki, Otrie Ziemassvētki**	Latviešu gadskārtā Ziemassvētki ir ziemas saulgrieži, bet kristīgajā tradīcijā tie ir Kristus dzimšanas svētki. Kristīgajā pasaulē Ziemassvētki ir mierīgi un klusi svētki. Savukārt senie latvieši ziemas saulgriežos gāja ķekatās, zīlēja, vilka bluķi, lēja laimes, dziedāja un dejoja. Eglītes pušķošana un dedzināšana, Ziemassvētku vecīša un dāvanu gaidīšana ir mūsdienu Ziemassvētku paražas, kas ienākušas no Rietumeiropas 19. gadsimtā. **Ticējumi** *Ja Ziemassvētku vakarā ir putenis, tad būs agrs pavasaris.* *Ja ap Ziemassvētkiem sasnieg sniegs, tad ap Jāņiem būs karsts.* *Ziemassvētku vakarā jāskrien basām kājām trīsreiz mājai apkārt, lai nesāp zobi.*
31. decembris	**Vecgada diena**	Vecgada vakarā pavada veco un sagaida jauno gadu. **Ticējumi** *Ja Vecgada vakarā snieg, būs laba ābolu raža.* *Jauno gadu sagaidot, jāēd zivis, lai būtu naudas tikpat daudz, cik zivīm zvīņu.* *Jaungada naktī redzētie sapņi piepildās.*
Februāris	**Meteņi**	Meteņus svin starp ziemas un pavasara saulgriežiem. Meteņdienas svinēšana ir septītajā otrdienā pirms Lieldienām.
Aprīlis	**Pūpolsvētdiena**	Pūpolsvētdienu svin nedēļu pirms Lieldienām. Pēc latviešu tautas tradīcijām Pūpolsvētdienā mājinieki cits citu pašā rīta agrumā per ar pūpoliem, sakot: „Apaļš kā pūpols, vesels kā rutks!" vai „Apaļš kā pūpols, apaļš kā pūpols, slimība ārā, veselība iekšā!" Perot nedrīkst sist pa kājām, jo tad tās kļūst resnas.

	Zaļā Ceturtdiena	Zaļā Ceturtdiena latviešu folklorā saistās ar laika pareģošanu un ticējumiem. Zaļajā Ceturtdienā jātīra māja, jāizmet viss, kas pa ziemu sakrājies lieks. Nedrīkst nest mājās neko dabā plūktu, lai kukaiņi vasarā nemoka.
	Lieldienas	Saskaņā ar vissenākajām tradīcijām Lieldienas ir pavasara saulgrieži, kurus svin par godu saules un pavasara atnākšanai. Diena kļūst garāka par nakti. Olu krāsošana, ēšana, šūpošanās ir galvenās Lieldienu tradīcijas. Šūpošanās atdarina saules ritējumu. Pēc Lieldienām šūpoles parasti izjauc un sadedzina, lai raganām nebūtu kur šūpoties. Ola ir dzīvības simbols. Senajiem latviešiem iecienītākās Lieldienu olu krāsas ir zaļa un dzeltena. **Ticējumi** *Lieldienās vajag daudz šūpoties, tad visu gadu nenāks miegs.* *Lieldienu rītā pēc iespējas agrāk jāmostas, lai labi veiktos darbi.* *Lieldienu rītā rasā jāvārtās, lai veselība būtu visu gadu.* *Kas Lieldienu olas ēd bez sāls, tas visu vasaru melos.* *Ja grib, lai vaigi būtu sārti, tad Lieldienu rītā pirms saules vajag apēst 13 dzērveņu ogas.*
23. aprīlis	**Ūsiņa diena**	Gan Ūsiņš, gan Jurģis ir zirgu aizbildņi. Jurģus uzskata par pirmo ganu dienu, kad jādzen govis ganos. Laižot govis ganībās, notiek rumulēšanās – sētas ļaužu savstarpēja aplaistīšanās ar ūdeni. Ticējums vēsta, ka rumulēšanās pasargās no odu košanas vasarā.
4. maijs	**Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena**	1990. gada 4. maijā LPSR (Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas) Augstākā Padome pieņēma deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu". Līdz ar deklarācijas pasludināšanu valsts ieguva oficiālo nosaukumu „Latvijas Republika".
Maijs	**Mātes diena**	Maija otrajā svētdienā svin Mātes dienu. Mātes diena Latvijā pirmoreiz tika svinēta 1922. gadā.
23. jūnijs 24. jūnijs	**Līgo diena un vakars** **Jāņu diena**	Jāņi ir vasaras saulgrieži, kad visgarākajai dienai seko visīsākā nakts. Līgo vakara tradīcijas – jāņuzāļu vākšanu, vainagu pīšana, ugunskura dedzināšana, dziesmu dziedāšana, jāņu siera baudīšana. Vasaras saulgriežu rituāli pamatā saistīti ar uguni un ūdeni, kam šajā naktī piemītot dzīvinošs spēks. Jāņuguni dedzina pēc iespējas augstākās vietās, jo ticējumi vēsta, ka uguns nes svētību tik tālu, cik tālu redzams tās spīdums. Jāņu siers apļa formā simbolizē sauli un pasauli tās veselumā. Laužot pa gabalam no siera, katrs paņemot sev daļu saules spēka. Viena no skaistākajām Jāņu nakts tradīcijām ir papardes zieda meklēšana. Dziedāšanu Jāņos sauc par līgošanu. Līgo visu nakti līdz saules lēktam pie jāņuguns, vai arī līgotāji iet no mājas uz māju. Jāņubērni cits citu arī apdzied. Šādu apdziedāšanos Jāņos sauc par aplīgošanu.

4. MĀCĪBU PAPILDMATERIĀLI 7–9 GADUS VECIEM SKOLĒNIEM

Mācību materiāli ir veidoti atbilstoši programmas parauga tematiem trīs daļās: vārdnīca, teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju attīstībai, spēles. Vārdnīca ir izmantojama kā mācību materiāls, kur bērns var zīmēt un rakstīt attiecīgā vārda tulkojumu valodā, kuru viņš zina. Ja bērns neprot rakstīt, palīdzēt var gan skolotājs, gan vecāki. Skolotājs var izvēlēties, kuri vārdi jāmācās īpaši, bet kuri var būt saprotami tikai no konteksta.

1. Labrīt, skola!

ATĀ!		
ATVAINO!		
BURTNĪCA		
ČETRSTŪRAINS		
DZIEDĀT		

DZĒŠAMGUMIJA

GRĀMATA

JĀ

KLADE

KLASE

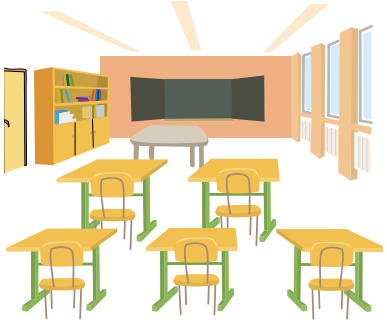

KRĪTIŅŠ

LABDIEN!

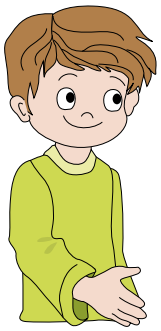

LABRĪT!

LABVAKAR!

LINEĀLS

LŪDZU, PALAIDIET!		
MAN IR		
MAN NEPATĪK		
MELNS		
MUGURSOMA		

MUMS IR

NĒ

NODARBĪBA

PALIEC SVEIKS!

PAPĪRS

PENĀLIS

PIEDOD!

PILDSPALVA

RAKSTĪT

SKOLA

SKOLNIECE	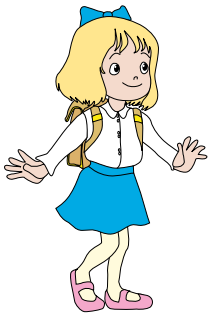	
SKOLNIEKS		
SKOLOTĀJA		
SKOLOTĀJS		
SOLS	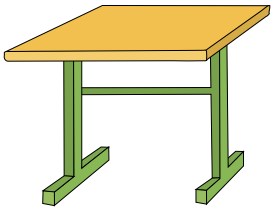	

SOMA

SVEIKS!

ŠĶĒRES

UZ
REDZĒŠANOS!

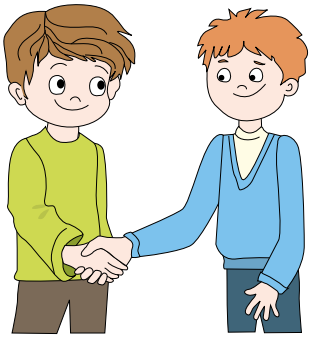

VEIDOT

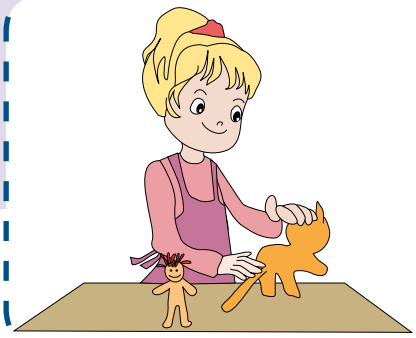

VINGROT	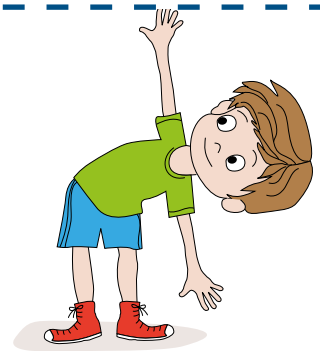	
VIOLETS		
ZILS		
ZĪMĒT		
ZĪMULIS		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Herberts Dorbe

PELĪTES MĀCĪBAS

Maza pati,
Maza galviņa,
Melnas actiņas,
Brūna spalviņa.
Ik brīvu brīdi
Māte to sauc,
Pelei jāprot
Un jāmācās daudz.
Jāzin, kad kaķis
Mīl apkārt klejot,
Jāzin, kad slēpties
Un kad var dejot;
Kur glabājas milti,
Kur tauki un siers,
Kad jādodas darbā,
Kad jāmet miers;
Kā taisīt midzeni,
Kā rīkot alu;
Kā izliktās lamatās
Dabūt var galu;
Kur miedziņš,
Ko bērniem vakaros vest,
Ko pele var celt
Un ko var nest, –
Tas viss ir jāmācās
Peļukēnam –
Peļu meitenei,
Peļu zēnam.

Maija Laukmane

MĒNESS SKATĀS

Mēness skatās man tieši logā,
Skatās un piemiedz ar aci.
Ko tu, mēnestiņ, gribi pasacīt,
Ko tu gribi man sacīt?
Mēness skatās man tieši logā,
Skatās, skatās, līdz saka:
– Ancīt, tu sliņķe, tev skolas soma
Neglīti nomesta kaktā!
Skatās un atkal miedz aci.
Zini, zinu: – Ancīte kārtīga! –
Tagad tu gribi man sacīt!

Maija Laukmane

PRIEKS

Prieks ir ļoti līdzīgs vējam:
Kad atskrien,
Tad negrib skriet prom!
Silti, silti sasilda sirsniņu
Gan Zanei, gan Jancim, gan Tomam.
Prieks ļoti līdzīgs ir vējam.
Un vai bez vēja
Maz var?
Atver vārtiņus, aizver vārtiņus,
Skrien pāri, apkārt un garām...
Prieks ļoti līdzīgs ir vējam:
Nav, nav... pēkšņi – jā, ir!
Ance smaida,
Un Tomiņš smaida –
Un krūtīs viegli smej sirds!

MĒLES MEŽĢI

Ripu ripām rit aiz rata rats.

Āpsi, āpsi, kur tu kāpsi!

Rīgas ielā numur' trīs dzīvo Makarons un Rīss.

Strēbsi stipru pupu putru, tad tu būsi stipra.

Dižā mūža meža eži.

Saož meža rožu ražu.

Daži eži ožot snauž,

Daži rožu ražu graužž.

Mežā skrēju, vēju ķēru, noķert tomēr nevarēju.

Klāras krelles Klāras glāzē.

SPĒLES

Spēle „Atceries nu!"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu par sadzīves priekšmetiem un kancelejas precēm.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Sīki priekšmeti, lakats to pārklāšanai, lapiņa un rakstāmpiederumi katram bērnam.
Spēles gaita	Skolotājs saliek sīkus priekšmetus, kancelejas preces un bērniem ļauj uz tiem skatīties 30 sekundes. Tad apklāj priekšmetus ar lakatu. Bērniem jāuzraksta uz lapiņām visi priekšmeti, kas tika rādīti. Ja bērni vēl neraksta, var sagatavot lapu, kur uzrakstīti tie priekšmeti, kas bija izlikti, un vēl citi. Bērniem jāatzīmē tie priekšmeti, kas tika rādīti.
Rezultāts	Uzvar bērns, kurš pareizi atceras visus priekšmetus.

Spēle „Kur paslēpta grāmata?"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu par sadzīves priekšmetiem, mēbelēm un klasi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles vide	Klases telpa.
Spēles gaita	Viens no bērniem iedomājas kādu klases telpā esošu vietu, kur domās noslēpj grāmatu. Pārējie skolēni cenšas uzminēt, kur grāmata noslēpta. Spēles dalībnieki uzdod jautājumus, uz kuriem atbildēt ļauts tikai ar „jā" vai „nē".
Rezultāts	Uzvar bērns, kurš pirmais atmin, kur paslēpta grāmata.

Spēle „Laimes spēle"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi – izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes – visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	PENĀLIS	MEITENE	ŠĶĒRES	SKOLA	KRĪTIŅI	SKOLOTĀJA
2.	MUGURSOMA	BURTNĪCA	IELA	ZĪMULIS	KLASE	PILDSPALVA
3.	KLASE	SKOLNIECE	GUDRĪBA	SKOLNIECE	ZĒNS	MUGURSOMA
4.	AUTOBUSS	ZĪMULIS	PILDSPALVA	SKOLA	SKOLNIEKS	SKOLA
5.	GRĀMATA	PILDSPALVA	AUTOBUSS	SOLS	GRĀMATA	SKOLNIEKS
6.	LINEĀLS	KRĪTIŅI	ZĒNS	SKOLOTĀJS	BURTNĪCA	ZĪMULIS

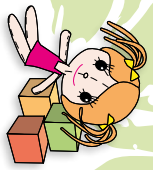

2. Manas mājas un ikdiena

AIZKARI	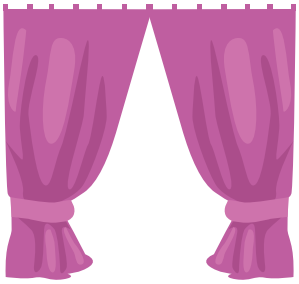	
BLAKUS		
BRĀLĒNS		
CELTIES	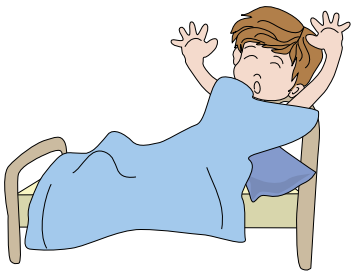	
DATORS		

DĪVĀNS		
DZĪVOJAMĀ ISTABA	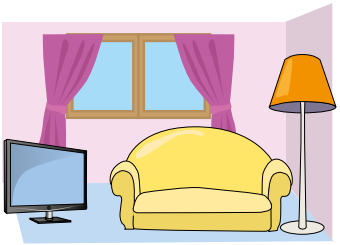	
DZĪVOKLIS		
GALDS		
GRIESTI	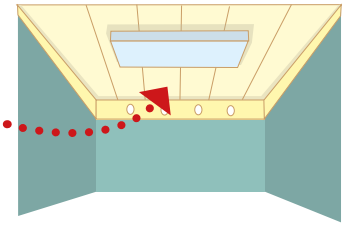	

GULĒT	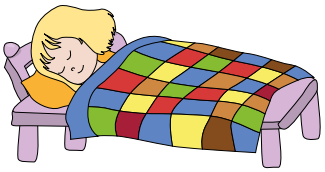	
GULTA		
GUĻAMISTABA	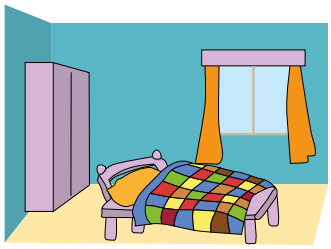	
ISTABA		
JAUNS		

KRĒSLS

LAMPA

LOGS

MĀSĪCA

ONKULIS

PIE	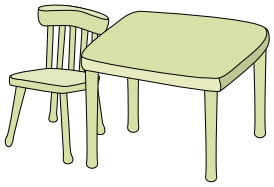	
PLAUKTS	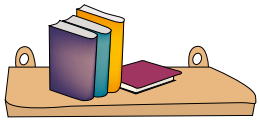	
PRIEKŠNAMS	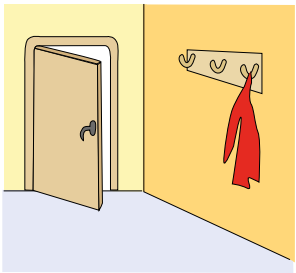	
PULKSTENIS		
PUSDIENLAIKS		

RAKSTĀMGALDS

SIENAS

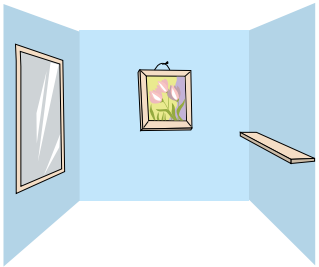

SKAPIS

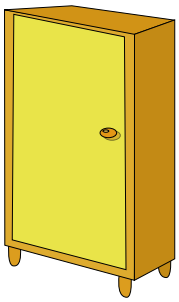

STARP

TANTE

TELEVIZORS

TUALETE

UZ

VANNASISTABA

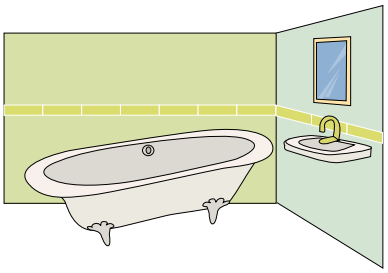

VECS

VIESISTABA

VIRS

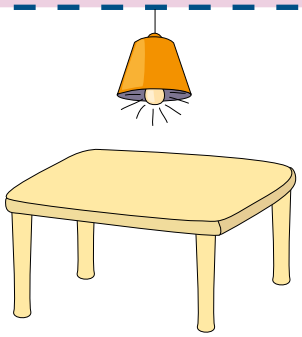

VIRTUVE

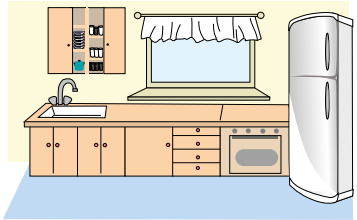

ZEME

ZEM

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Maija Laukmane

CIK ĻOTI...

Cik ļoti, ļoti es gribētu
Pūkainu kaķīti mazu!
Es viņu groziņā guldītu,
Kad spēlēties ietu mēs dārzā.
Un ar pelēko zīmuli
Zīmētu pelītes priekšā:
Lai laikus jau mācās, lai uzzina,
Kā viņas mūk aliņās iekšā!...
Tad piena upītes zīmētu –
Pa visu lapu – cik vietas!
Mēs abi gulētu pļaviņā
Un dziedātu, dziedātu, dziedātu!
Jau tagad es protu: ņau, ņau, ņau, ņau!...
Es kaķēnam mācīšu notis...
Cik ļoti gribu sev kaķīti...
Gan kādu dienu tas notiks!...

Māra Cielēna

MĀJAS

Putns aiznes knābī stiebriņu,
Kas zemu nokarājas;
Viņš nes un nes, līdz gatavas
Būs viņa mīļiem mājas.
Un tikai tad viņš uzelpos;
Ap sirdi viegli, labi:
Tik siltas mājas uzcēlis
Ar vienu pašu knābi!

Maija Laukmane

SVARĪGĀKIE

Gribat zināt,
Kas mani modina rītos? –
Gaismiņa logā
Un mammiņas mīļa buča!
Gribat zināt,
Par ko domāju, sapnīti gaidot,
Vakarā ejot uz dusu? –
Ka rīts atkal sāksies ar
Gaismiņu logā
Un mammiņas mīļu buču!

Junna Morica

LIETAS SARUNĀJAS

Stāv kastroļi plauktā,
Spīd kastroļi jauki,
Spīd kafijas kanna
Un bļoda, ka prieks.
Tie sprieda: – Cik tas
Ir skaisti bezgala –
Ņem tevi aiz malas,
Uz gāzes plīts liek!
Ja nebūtu tā,
Kā mēs dzīvotu tālāk? –
Un karote mazā
Un maizes nazis
Tad teica:
– Ir kastrolim
Varen ass prāts. –
Un krūzīte zilā
Uz bufetes malas
Tad teica:
– Cik labi, cik labi,
Kad galu galā
Aiz osas vai spala
Tevi ņem kāds!
Ja nebūtu tā,
Kā mēs dzīvotu tālāk? –

Tad grāmata jautrā
Ar Zebru uz vāka
Citām grāmatām teica,
Kas stāvēja blakus:
– Es zvēru pie vāka,
Pie bildes tāpat!
Cik labi ir tomēr,
Cik skaisti bezgala,
Kad tevi grib zināt
No galvas kāds!
Ja nebūtu tā,
Kā mēs dzīvotu tālāk? –
Un pakaramais
Smaidu priecīgu rādīja,
Viņš dīvānam teica
Ar tumšbrūno ādu:
– Ak, mīļais, cik labi,
Cik jauki ir tā!
Man gribētos dziedāt,
Tik labi bezgala,
Kad mēteli atstāt
Uz tevis grib kāds!
Ja nebūtu tā,
Kā mēs dzīvotu tālāk? –

Uz galda, uz krēsla,
Virs bufetes augstu
Un skapī un plauktā
Tie trokšņoja jautri –
Gan karote mazā,
Gan maizes nazis,
Gan kastroļi, bļoda
Un Zebra tāpat:
– Ak, cik gan tas jauki
Un skaisti bezgala,
Kad esi šai pasaulē
Vajadzīgs pats!
Ja nebūtu tā
Kā mēs dzīvotu tālāk?

Pēc Mirdzas Kļavas stāsta

KĀ PELĒNAM GADĪJĀS GADĪJUMS

Pelēns domāja, ka mazais susuriņš ir viņa labākais draugs. Tā pelēns domātu vēl šodien, ja viņam nebūtu gadījies gadījums. Un gadījums bija tāds.

Reiz pelēns un susuriņš cieši blakus čāpoja pa meža taku. Viņiem pretī nāca lielā žurka. Visi zināja, ka viņa briesmīgi neieredz pelēnu.

Susuriņš, ieraudzījis lielo žurku, atlēca nost no pelēna un sāka iet ļoti ātri. Nonācis blakus žurkai, viņš paklanījās un teica: „Labdien! Es to pelēnu nepazīstu. Nemaz nezinu, vai tāds pelēns vispār ir!” „Labi, labi!” žurka norūca, uz susuriņu pat nepaskatoties.

Kad žurka bija aizgājusi, susuriņš apstājās un gaidīja pelēnu. „Kur tu tik lēns?” susuriņš uzsauca pelēnam. „ Es taču tevi gaidu.” „Kāpēc gaidi?” pelēns nesaprata. „Nupat tu apgalvoji, ka nemaz nepazīsti mani.” „Jocīgais,” susuriņš brīnījās, „lielā žurka ir prom, un es atkal tevi pazīstu!”

SPĒLES

Spēle „Arvien mazāks un mazāks”

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā pieci bērni.
Spēles materiāli	–
Spēles gaita	Spēli sāk skolotājs, pasakot pirmo teikumu. Piemēram: „Pasaulē ir valsts Latvija.” Bērnam jāsāk teikums ar pēdējo vārdu. Piemēram: „Latvijā ir pilsētas. Pilsētās ir mājas. Mājās ir istabas.” Mērķis – sadalīt arvien sīkākās daļās nosaukto lietu, parādību u. c.
Rezultāts	–

Spēle „Ekskursija”

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā pieci bērni.
Spēles materiāli	Papīra lapiņas dažādās krāsās, pildspalvas.
Spēles gaita	Katram bērnam lapiņas citā krāsā (vai ar atšķirīgu simbolu) un pildspalva. Uzdevums – divu minūšu laikā uzrakstīt uz katras lapiņas vienu priekšmetu, ko redz istabā, un nolikt to uz šī priekšmeta. Pēc divām minūtēm katrs skolēns ved ekskursijā pa istabu, nosauc priekšmetus, ko uzrakstījis, un savāc savas lapiņas. Pārējie pārbauda, vai vārdi uzrakstīti pareizi.
Rezultāts	Uzvar skolēns, kurš uzrakstījis pareizi visvairāk zīmīšu.

Spēle „Klausies un zīmē!”

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās neierobežots pāru skaits.
Spēles materiāli	Krāsu zīmuļi, papīrs, istabu attēli (skat 1. pielikumu).
Spēles gaita	Skolēni sēž viens pret otru ar muguru. Vienam skolēnam rokās krāsu zīmuļi un balta lapa, otram – kādas istabas attēls. Uzdevums – pēc iespējas precīzāk uzzīmēt istabu, nerādot to zīmētājam, bet aprakstot un atbildot uz zīmētāja jautājumiem. Uzdevumu skolēniem var atvieglot, abiem dodot istabas attēlu, kurā mainīts viens priekšmets, piemēram, trūkst lampas vai tā ir citā krāsā. Skolēnu uzdevums – sarunājoties noskaidrot atšķirību.
Rezultāts	–

Spēle „Laimes spēle”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. 2. pielikumu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi – izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes – visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

1. pielikums

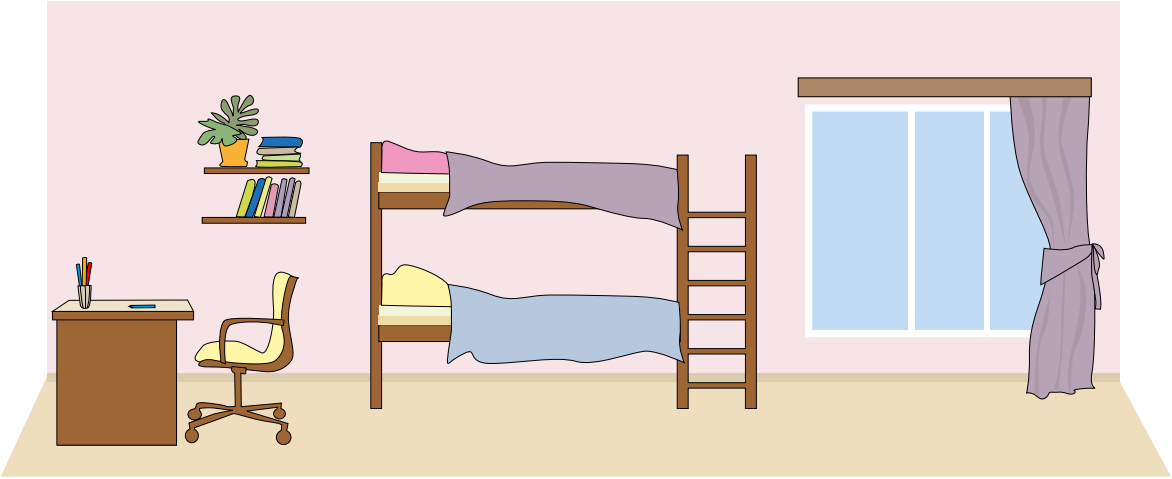

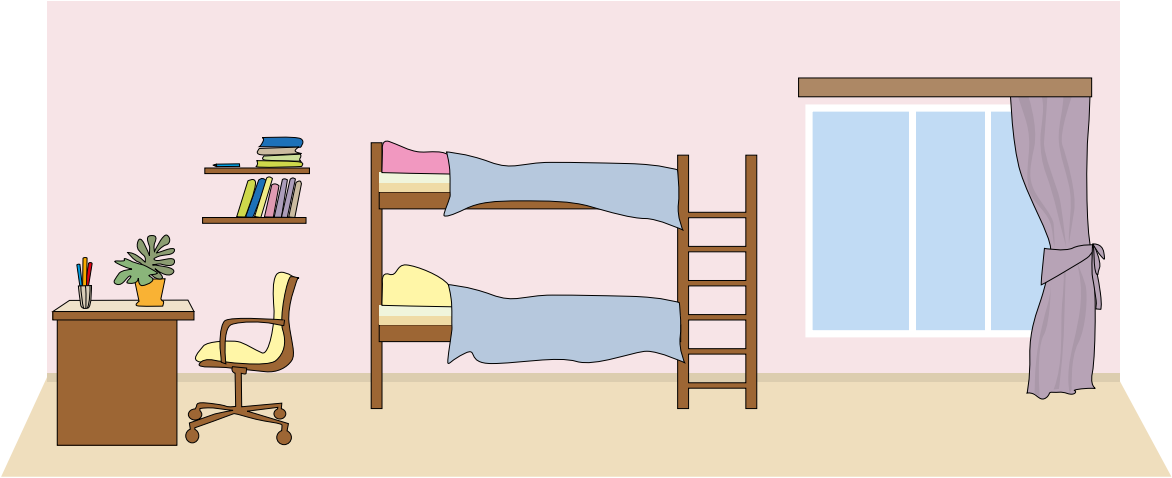

1. pielikums

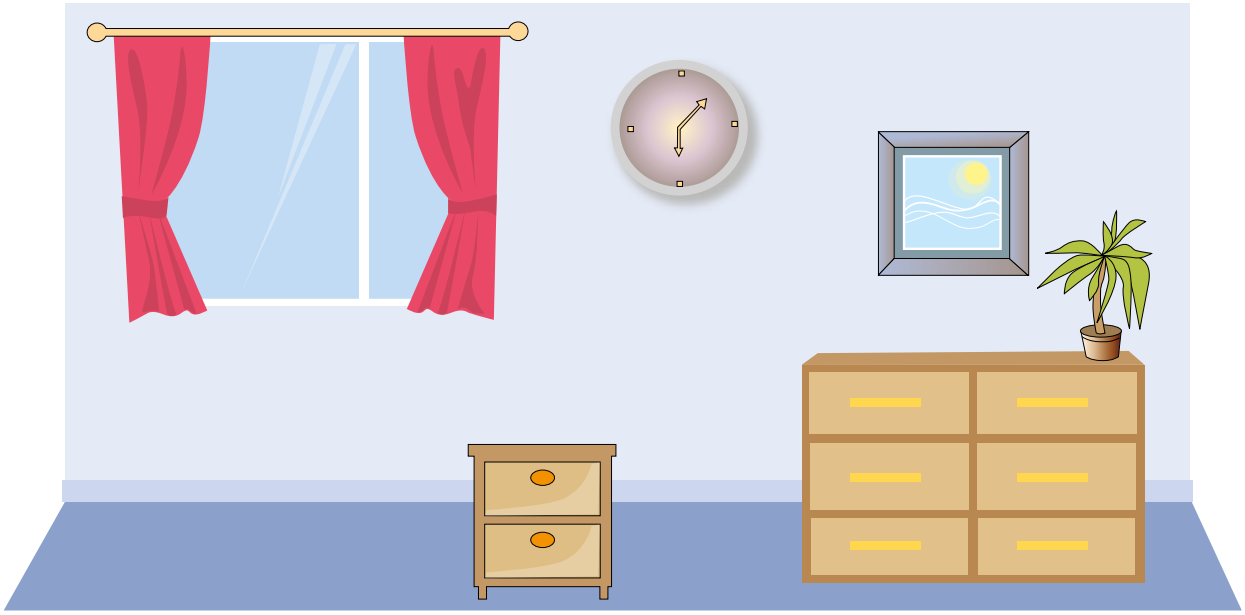

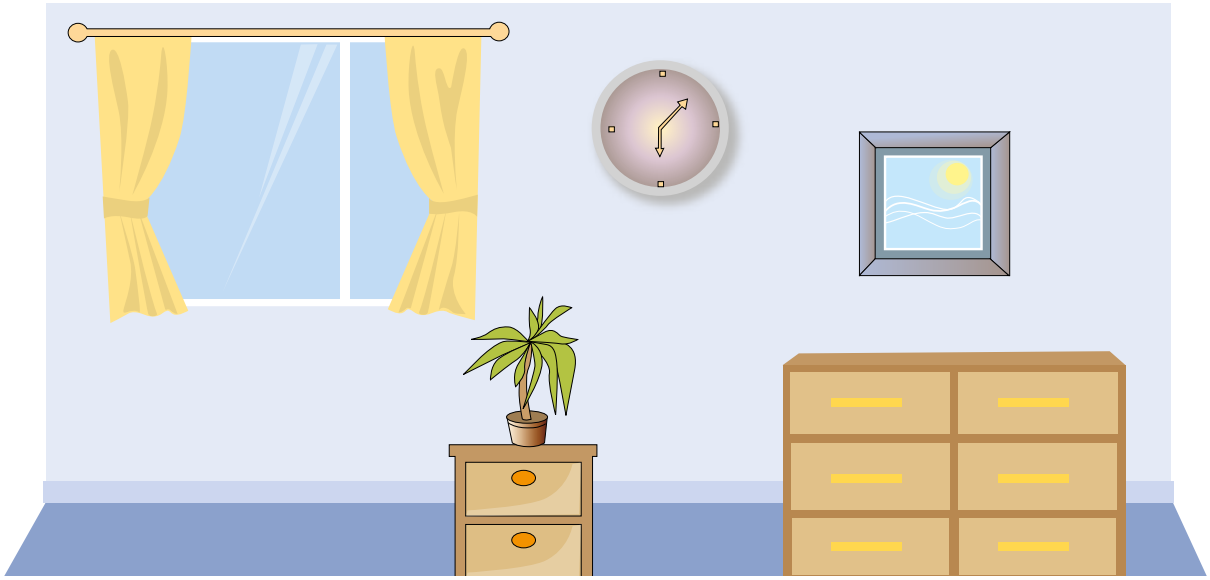

1. pielikums

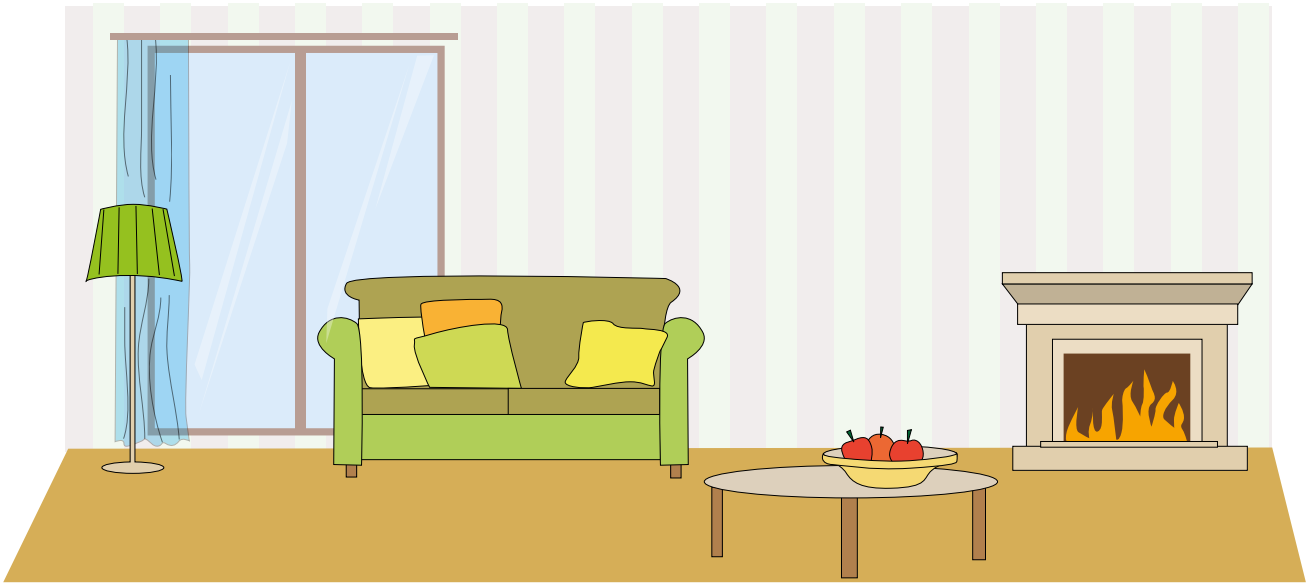

2. pielikums

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	LAMPA	GUĻAMISTABA	MĀJA	TELEVIZORS	ISTABA	AIZKARI
2.	DATORS	AIZKARI	GRIESTI	BRĀLĒNS	GALDS	VANNASISTABA
3.	ISTABA	VIRTUVE	PLAUKTS	SKAPIS	KRĒSLS	MĀJA
4.	GALDS	KRĒSLS	LAMPA	VIRTUVE	DATORS	PLAUKTS
5.	BRĀLĒNS	TUALETE	VANNASISTABA	DZĪVOKLIS	DĪVĀNS	SKAPIS
6.	DZĪVOKLIS	DATORS	DĪVĀNS	MĀSĪCA	VIRTUVE	LAMPA

3. Latvija rudenī

AIZVAKAR	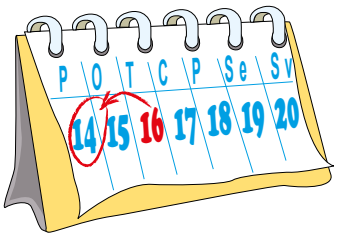	
DRĒGNS		
IET CIEMOS		
GATAVOT		
KLĀT (GALDU)		

KRĪST		
LAIKS		
LAPAS		
LĪT		
MIGLA		

MITRS		
PARĪT	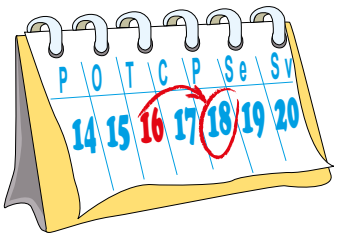	
PŪST		
SALNA		
SNIEGS		

SPĪDĒT		
UZAICINĀT		
VĒJAINS		
VĒSS		
VIRPUĻOT		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Maija Laukmane

KAS PAR LIETU?

Kas par lietu,
Kas par lietu? –
Puķes dārzā
Gaida lietu,
Sēnes mežā
Gaida lietu,
Putnu bērni
Gaida lietu!
Kas par lietu,
Kur ir lietus?
Nenāk, nenāk,
Nenāk lietus!
Cilvēkbērni
Gaida lietu,
Jancis, Ance
Gaida lietu,
Kas par lietu,
Ka nav lietus? –
Aušu kājas,
Meklēt iešu!

Maija Laukmane

LABĀKĀ BALERĪNA

Vislabākā balerīna visā pasaulē
Ir kāpostgalva –
Stāv un stāv
Uz vienas kājas:
Ilgāk nekā stārķis,
Ilgāk nekā sēne,
Ilgāk nekā...
Nezinu,
Vai ilgāk nekā
Raganas māja,
Jo neatradu mežā
Nevienu pašu māju
Uz vienas,
Uz vistas kājas,
Kaut arī brikšņu brikšņus,
Biezokņu biezokņus
Mūsu mežā pie mājas
Aizvakar izstaigāju...

Maija Laukmane

RIMSTIES, TRUSĪT!

Trusītis nokraukšķina burkāna pusīti,
Pakustina ūsu galus
Un prasa vēl!
Es atstiepju trusītim
Vēl divus burkānus –
Vai man žēl?
Trusītis nokraukšķina
Vēl divus burkānus,
Pakustina ūsu galus un...
Jūtu – grib vēl!
Es atstiepju trusītim
Vēl trīs burkānus –
Vai man žēl?
Trusītis nokraukšķina
Vēl trīs burkānus,
Pakustina ūsu galus un...
Rimsties reiz, trusīt,
Lai dobē paliek
Rīt arī ko kraukšķināt
Vismaz pieci burkāni
Un burkāna pusīte!

Latviešu tautas pasaka

DIVI LABIE BRĀĻI

Kādā ciemā dzīvoja divi brāļi. Jaunākajam brālim bija četri bērni, bet vecākais bija neprecējies. Brāļi dzīvoja draudzīgi.

Rudenī brāļi nopļāva rudzus un sadalīja tos divās vienādās daļās.

Pienāca nakts. Vecākais brālis apgūlās un domāja: „Vai mēs godīgi sadalījām labību? Brālim liela ģimene, vajag daudz maizes, bet es esmu viens. Iešu un pārnesīšu daļu no savas labības brālim."

Domāts, darīts.

Arī jaunākais brālis naktī nevarēja aizmigt. Viņš sacīja sievai: „Vai mēs godīgi sadalījām labību? Brālis jau vecs, nav neviena, kas viņam palīdzētu. Bet mēs vēl esam jauni. Iešu un pārlikšu daļu no savas labības pie brāļa labības!"

Domāts, darīts.

Otrā rītā – labības cik bijis, tik ir. Abi brāļi brīnījās, bet skaļi neko neteica.

Nākamajā naktī abi atkal rīkojās tāpat, bet no rīta – cik labības bija, tik ir.

Tad brāļi nosprieda naktī palikt nomodā un skatīties, kas notiek. Pienāca nakts, un brāļi kārtējo reizi gāja pārlikt labību un turpat paslēpās, lai redzētu, kas notiek. Tā arī atklājās abu brāļu nakts darbi.

Kopš tās reizes brāļi vēl vairāk mīlēja viens otru un dzīvoja laimīgi līdz mūža galam.

Latviešu tautas pasaka

OZOLS UN BEKA

Veca beka auga mežā. Taisni blakus vecajai bekai izlīda jauna ozoliņa atvase. Bet beka lepni viņu bāra: „Tāds tievs nabadziņš nekaunas man, vecai sievai, gandrīz uz galvas sēsties! Nevarēja citur pūt?”

„Audz, audz!” ozoliņš lēnām atbild. „Ja tev pietrūks vietas, tad pavirzīšos tālāk.”

Trešā dienā vecā beka kunkst: „Vai, kā man galva sāp!” Bet ozoliņš atbild: „Nekunksti, nekunksti, vēl jau vieta ir.”

Un tai pašā dienā vecā beka nolaida galvu un apvēlās.

„Te nu bija tava lepnība!”

Latviešu tautas pasaka

SUNS UZ SIENA KAUDZES

Reiz laukos cilvēki vākuši sienu, lai govīm ziemā netrūktu ēdamā. Sameta sienu kaudzē un gāja mājās, vienīgi suns palika pļavā, peles medīdams. Turpat netālu ganījās aitiņa. Viņa bija izsalkusi, tāpēc priecīga piesteidzās pie kaudzes un sāka ēst. Suns, to redzot, uzlēca uz siena kaudzes un sāka skaļi riet, aitiņa ļoti nobijās un aizbēga.

Kopš tās reizes par skaudīgiem un skopiem cilvēkiem saka: „Tup kā suns uz siena kaudzes – ne pats ēd, ne otram dod!”

Pēc Vika stāsta

SAREŽĢĪTAIS ZVIRBULĒNS

Bija iestājies rudens.

Tuk, tuk, tuk…ššš! – kaut kas uzlaidās uz Zvirbulēna mājoklīša pašas malas.

– Vai drīkst? – teica kāda balss.

– Ē, kur es esmu tevi jau redzējis? – Pavēries pēkšņajā viesī, Zvirbulēns nevarēja uzreiz atcerēties.

– Nezinu. Es arī esmu zvirbulēns.

– Tu? Zvirbulēns?

– Nu jā. Bet tikai parastais. Tāds kā visi citi.

– Kā? Nesaprata Sarežģītais Zvirbulēns. – Kāpēc tad jābūt tādam kā visi citi?

– Nezinu, – atbildēja Parastais Zvirbulēns, – tā ir iznācis.

– Nu nekas, – sacīja Sarežģītais Zvirbulēns, – šā vai tā – mēs esam radinieki, vai ne?

– Jā, un tāpēc es atlidoju pavaicāt, vai nevēlies kopā ar mums visiem doties ceļojumā, – sacīja Parastais Zvirbulēns.

– Uz kurieni tad ceļo parastie zvirbulēni? – painteresējās Sarežģītais Zvirbulēns.

– Ceļosim uz pilsētu.

– Pie cilvēkiem? – iesaucās Sarežģītais Zvirbulēns.

– Jā, un kas tad ir? Tā mēs darām katru gadu.

– Cik tad tev to gadu pašam ir? – painteresējās Sarežģītais Zvirbulēns.

– Šis jau ir otrais! – lepni paziņoja Parastais Zvirbulēns.

– Un otro gadu tu jau katru gadu pēc kārtas pārziemo pilsētā? – iesmējās Sarežģītais Zvirbulēns.

– Nerunā tā! Kad tu runā tik sarežģīti, man sāk sāpēt galva.

– Ne velti mani sauc par Sarežģīto Zvirbulēnu.

– Es zinu, tikai pasaki man – vai sarežģītam zvirbulēnam ir labāka dzīve nekā parastam?

– Nezinu, – atbildēja Sarežģītais Zvirbulēns, – bet domāju, ka parastam zvirbulēnam dzīve ir parasta, bet sarežģītam – sarežģīta.

– Jā, bet vai sarežģīta dzīve ir labāka nekā parasta dzīve? – nerimās Parastais Zvirbulēns.

– Labāka dzīve? Tas būtu jāpajautā kādam labākam zvirbulēnam. Man ir sarežģīta dzīve, tev – parasta, bet labāka dzīve droši vien ir kādam labākam zvirbulēnam. Bet kur tāds mīt? Kur dzīvo labāks zvirbulēns? Labāks par mums? Un kur dzīvo vislabākais zvirbulēns?

SPĒLES

Spēle „Kopētājs”

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās neierobežots bērnu pāru skaits.
Spēles materiāli	„Lego” kluči.
Spēles gaita	Skolēni sēž ar muguru viens pret otru. Katram rokās ir 5–8 „Lego” klucīši (atšķirīgās krāsās). Pirmais skolēns saliek savus klucīšus, kā vēlas – gan krāsas, gan figūru. Otra skolēna uzdevums ir izveidot tieši tādu pašu konstrukciju, klausoties otra skolēna stāstīto.
Rezultāts	Uzvar pāris, kas konstrukciju saliek pareizi.

Spēle „Laimes spēle”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	ZIEMA	DRĒGNS	PARĪT	SNIEGS	ZIEMA	RUDENS
2.	KRIST	PŪST	VASARA	LĪT	SALNA	MIGLA
3.	SNIEGS	PAVASARIS	SPĪDĒT	VĒSS	KRIST	VĒJAINS
4.	LIETUS	VĒJAINS	SNIEGS	SAULE	VIRPUĻOT	LIETUS
5.	SALNA	MIGLA	SNIGT	PARĪT	PŪST	SAULE
6.	RUDENS	VĒSS	DRĒGNS	PAVASARIS	SPĪDĒT	VASARA

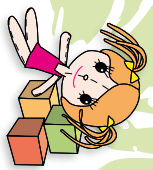

4. Gaišais laiks

BĀRDA

BRIEDIS

CEPT

GAIDĪT

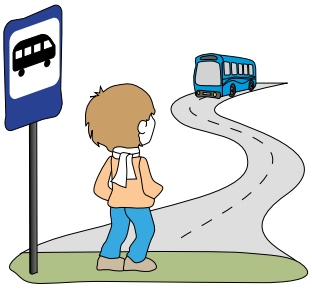

IESAIŅOT

IET ROTAĻĀS

KAMANAS / RAGAVAS

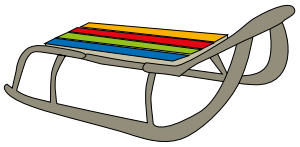

KĀRTOT

KLIŅĢERIS

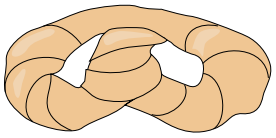

ĶEKATAS

LEDUS		
LIET (SVECES)		
MASKA		
PLĀTSMAIZE		
PUŠĶOT		

PUTENIS

ROTĀJUMI

SALDUMI

SALS

SMARŽA

TICĒJUMI		
TUVOTIES		
VĀRĪT		
VECGADA VAKARS		
ZIEMASSVĒTKU VECĪTIS		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Vija Gune

NEPIETICĪBA

Māja ir pilna svētku –
Virtuvē svētki smaržo
Kā rauši un piparkūkas,
Mūsu istabā – maza eglīte
Dzīvo lielajā māla krūkā.
Mammas un tēta istabā svētki
Pa skapi vakaros čaukstinās,
Bet lielais brālis teica,
Ka īstie svētki
Šovakar vēl tikai nāks.
Nu tikai jāizgudro,
Kur vēl vienus svētkus likt.
Svētku nekad
Nav par daudz.
Vienīgi vietas
Var nepietikt.

Pēc brāļu Grimmu pasakas

KURPNIEKS UN RŪĶĪŠI

Reiz dzīvoja nabaga kurpnieks. Kādu dienu āda bija atlikusi vairs tikai vienām kurpēm. Kurpnieks salika ādas gabaliņus uz darbgalda un bēdīgs gāja gulēt. No rīta viņš ieradās darbnīcā, lai kurpes sašūtu. Bet kas tad tas? Kurpes jau stāvēja uz darbgalda pilnīgi gatavas! Tās bija tik skaistas, ka kurpnieks lepni izlika tās skatlogā. Garām gāja kāda bagātniece un tūliņ tās nopirka.

„Nu man ir tik daudz naudas, ka varu nopirkt ādu diviem kurpju pāriem!" kurpnieks priecīgs teica sievai. „Nolikšu ādu uz galda, un redzēsim, kas notiks!"

No rīta uz darbgalda tiešām stāvēja divi pāri gatavu kurpju! Kas tā bija par laimi! Katru vakaru viņš piegrieza kurpju ādu, un katru rītu kurpes bija sašūtas. Visa pilsēta nāca pie viņa iepirkties.

Tuvojās Ziemassvētki. Kurpnieka sieva ieteicās: „Paklau, vīriņ, vajadzētu noskaidrot, kas mums palīdz!"

Vakarā viņi abi noslēpās aiz darbgalda. Pusnaktī darbnīcas durvis pavērās un pa tām ieskrēja divi mazi rūķīši. Krekliņi un biksītes viņiem bija vienos ielāpos, kājas basas, taču viņi jautri ķērās pie darba. Visu paveikuši, viņi izmuka ārā.

„Tie jau bija rūķīši!" kurpnieks priecīgs teica. „Jā, bet ļoti noplīsušām drēbītēm!" sacīja sieva. „Ziemassvētkos mēs varētu viņus iepriecināt. Es uzšūšu viņiem jaunas drēbītes un noadīšu zeķes, bet tu uztaisi kurpītes!"

Vakarā viņi nolika dāvaniņas uz darbgalda un paslēpās. Pusnaktī rūķīši atkal ieradās. Atraduši dāvanas, viņi ļoti priecājās un sāka dziedāt:

„Nu būs silti ziemas salā!
Kurpniekdarbu metam malā!”

Dziedādami viņi izdejoja ārā pa durvīm un nekad vairs netika manīti. Kurpnieks un viņa sieva dzīvoja laimīgi līdz mūža galam un vienmēr atcerējās labos rūķīšus.

Pēc Imanta Ziedoņa literārās pasakas

MELNĀ PASAKA

Šī ir melna pasaka. Šī ir tik melna pasaka, ka nekā nevar redzēt. Tajā kaut kas ir, bet nevar redzēt. Šī pasaka notiek ellē. Velnu bērni lasa melnas grāmatas melniem burtiem – pilnīgi melnas grāmatas. Un skaudīgi ir velna bērni! Sirds viņiem melna un sirdī melna skaudība. Ja viens, piemēram, lasa kādu nelabu grāmatu (nelabās grāmatas viņiem skaitās tās labākās), tad otrs izzog no grāmatas visus burtus un apēd, lai citiem nebūtu ko lasīt. Ja kādam velna bērnam uzdevumu burtnīcā divnieks vai vieninieks (tās viņiem tās labākās atzīmes), tad citi viņam šos vieniniekus un divniekus no burtnīcas vienkārši izēd, izkož, izgrauž. Briesmīgi šausmoņi! Kamēr viens mācās, otrs pienaglo viņam astes pušķi pie grīdas.

SPĒLES

Spēle „Laimes spēle”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	PUTENIS	VIRPUĻOT	BRIEDIS	SNIEGS	LEDUS	IESAIŅOT
2.	KRIST	PŪST	PIPARKŪKAS	SALDUMI	GAIDĪT	RŪĶIS
3.	KLIŅĢERIS	ZIEMA	SPĪDĒT	VĒSS	SMARŽA	VĒJAINS
4.	CEPT	VĒJAINS	SNIEGS	DĀVANA	SNIEGPĀRSLAS	RAGAVAS
5.	SALNA	RAGAVAS	SNIGT	EGLE	PŪST	BRIEDIS
6.	LEDUS	VĒSS	SALS	AUKSTS	PIPARKŪKAS	SNIEGPĀRSLA

Spēle „Lēnais”

Mērķis	Pilnveidot skolēnu lasīšanas prasmi un nostiprināt vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā četri bērni.
Spēles materiāli	Spēles kartītes (skat nākamo lapu).
Spēles gaita	Bērni sēž grupās pa četri. Katrai grupai ir savs spēles kartīšu komplekts. Kartītes tiek sajauktas, un katram spēles dalībniekam tiek izdalītas četras kartītes. Bērni aplūko kartītes un izvēlas, kuras kartītes krās (jāsakrāj četras viena gadalaika kartītes).
Rezultāts	Kurš pirmais sakrāj četras viena gadalaika kartītes, liek roku galda vidū. Pārējiem jāpaspēj pēc iespējas ātrāk uzlikt savu roku virsū. Pēdējais saņem burtu no vārda „lēnais”. Kad kāds saņēmis visus burtus, tas kļūst par „Lēno”.

LĪGO VAKARS	MĀRTIŅDIENA	RŪĶIS	OLU KRĀSOŠANA
BRĪVLAIKS	RAŽA	EGLE	APRĪLIS
SAULE	LIETUS	ZIEMASSVĒTKI	LIELDIENAS
VASARA	RUDENS	ZIEMA	PAVASARIS

5. Ziema

ACS

AUSS

BIEZS

BIEŽI

BIKSES

BRAUKT		
CEPURE	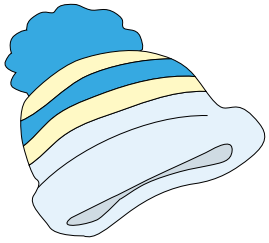	
CIMDI		
ČĪBAS	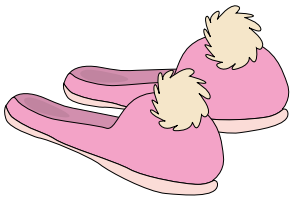	
DAIĻSLIDOŠANA		

DŪRAIŅI		
DŽEMPERIS		
DŽINSI		
GALVA		
KAKLS		

KAPUCE		
KLEITA		
KREKLS		
KURPES		
HOKEJS		

LĒKT		
MĒTELIS		
MUGURA		
NĒSĀT / VALKĀT		
PIRKSTS		

PLĀNS

RŪTAINS

SLĒPOT

SLIDOTAVA

SNOVBORDS

SPILGTS

SPORTS

SVĀRKI

SVĪTRAINS

ŠALLE

VIENKRĀSAINS		
VILKT (MUGURĀ)		
VIRSJAKA	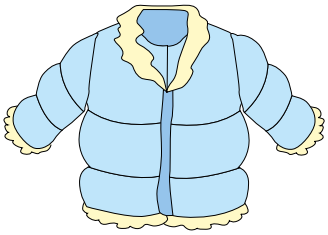	
ZĀBAKI		
ZEĶES		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Maija Laukmane

RADI

Čāpo ežuks, satiek eglīti
Un ir apjucis ļoti –
Kā tas nākas, ka arī eglītei
Mugurā adatains kažoks?...
Egle skatās un skatās uz ežuku
Mulsa un izbrīnīta.
– Laikam taču, – eglīte nosaka,
Mums kopīgi ciltsraksti iznāk!...
– Tas gan labi! Ar radiem drošāk! –
Ežuks priecīgs bezgala,
– Tu taču aizdosi, ja manam kažokam
Pazudīs adatas dažas?...

Latviešu tautas pasaka

LĀCIS UN PELE

Lācis, savā ziemas migā gulēdams, noķēris peli. Pele ļoti lūgusi, lai lācis palaiž to vaļā, tad arī viņa nelaimē lācim palīdzēšot. Lācis pasmējies, jo ko gan tāda maza pele lielam un stipram lācim var palīdzēt, un palaidis peli vaļā.

Bet kādu dienu lācis mežā sapinies auklās un nav varējis tikt ārā. Un te – kur gadījusies, kur ne – atskrējusi pele, pārgrauzusi auklas un palīdzējusi lācim tikt brīvībā.

Latviešu tautas pasaka

KĀ SALS AR ZAĶI SADERĒJA

Sals teicis zaķim, ka viņš var to nosaldēt. Zaķis smējies un teicis, ka tās ir muļķības. Abi strīdējušies, strīdējušies, līdz beidzot sals piedāvājis zaķim saderēt. Zaķis bijis ar mieru. Tai pašā mirklī sals sācis saldēt. Bet zaķis vārtījies pa sniegu un priecīgs saucis: „Zaķim silti, zaķim karsti!"

Sals nodomājis: „Ir nu gan tas zaķis stiprs!"– un sācis saldēt arvien stiprāk. Bijis tik auksts, ka zaķim no aukstuma acis sprāgušas laukā, bet zaķis tik saucis: „Zaķim silti, zaķim karsti!"

Sals jau noguris no lielās saldēšanas, bet zaķis tik vārtījies. Sals padomājis un teicis: „Tu esi uzvarējis, tevi nevar nosaldēt."

No tā laika zaķis ziemā nenosalst, bet acis gan palikušas izsprāgušas uz āru uz visiem laikiem.

Pēc Vika stāsta

SAREŽĢĪTAIS ZVIRBULĒNS

Sapnī Zvirbulēns redzēja baltas bites. To bija neredzēti daudz, un tās laidelējās, kā pagadās, pavisam nesakarīgi, pavisam bezmērķīgi. Un balto bišu lidojumu nepavadīja spārniņu zumēšana, un likās dīvaini, ka tik milzīgs skaits bišu lidojot nerada ne vismazāko troksni. Kāda bija pirmā doma, kad Zvirbulēns atvēra acis un ieraudzīja sniegu? Nē, tā nemaz nebija doma, tā bija smarža! Gaisā valdīja neparasti svaiga un valdzinoša smarža!

„Cik skaisti!” Zvirbulēnā no valdzinājuma viss trīsēja. „Un no tāda brīnuma jābēg prom uz Dienvidiem? Nē, to es nevaru saprast!”

Un tikai tad Zvirbulēns sajuta, ka kļuvis stipri vēsāks. Arī vēderiņš bija tukšs. „Jāsalūko kaut ko brokastīm!” viņš izlēma un posās izlūklidojumam.

Bet sniegs bija snidzis visu nakti un klāja pilsētu un laukus biezā kārtā.

Kā? – viņš sacīja Parastajam Zvirbulēnam, atgriezies pēc neveiksmīgā izlūkdlidojuma. – Un cik ilgi tā turpināsies?

– Līdz nokusīs sniegs, – draugs skaidroja.

– Nu bet kad viņš nokusīs?

– Kad kļūs siltāks.

– Bet kad tas būs? Kad?

Kā – kad? Kad sals mitēsies!

– Bet ko darīt ar vēderu? Galīgi tukšs. Diez kas nav.

– Paskatīsimies, – draugs iečiepstējās, – vai nu tik traki būs.

– Kas tas? – iesaucās Sarežģītais Zvirbulēns.

Pie kāda no logiem drūzmējās un trokšņoja baložu bars.

– Palūkosim, vai tur nav arī kaut kas mums, – aicināja Parastais Zvirbulēns. Logs atvērās, un tajā parādījās roka. Cilvēks kaut ko uzbēra uz dēlīša, kas piestiprināts pie palodzes, un atkal nozuda loga dziļumā.

Baloži sparīgi cīnījās par guvumu, un laba tiesa barības krita sniegā uz ielas. Tās tad arī bija Sarežģītā Zvirbulēna pirmās ziemas brokastis.

SPĒLES

Spēle „Dāvanu meklēšana”

Mērķis	Attīstīt skolēnu runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā trīs bērni.
Spēles materiāli	Rūtiņu lapas.
Spēles gaita	Visiem skolēniem rokās ir rūtiņu lapa, tajā iezīmēts laukums – 10 reiz 10 rūtiņas. Viens bērns, kas kļūst par spēles vadītāju, savā spēles laukumā iezīmē taciņu, sākot no spēles laukuma kreisā apakšējā stūra. Pārējo skolēnu uzdevums, klausoties vadītāja stāstījumu, atrast un iezīmēt pareizo ceļu. Piemēram, es eju vienu soli taisni, pagriežos pa labi, eju divus soļus, tad eju vienu soli atpakaļ utt.
Rezultāts	Uzvar dalībnieki, kuri pareizi atrod ceļu.

Spēle „Slepenais vārds sniegā”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu par Ziemassvētkiem.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā trīs bērni.
Spēles materiāli	Lapa, sērkociņš katram bērnam, piens traukā.
Spēles gaita	Katram bērnam tiek iedota lapa un sērkociņš. Bērns sērkociņu iemērc pienā un ar to uzraksta kādu ar Ziemassvētkiem saistītu vārdu. Vārdu var dot arī skolotājs, un tad bērns to pārraksta. Piemēram, egle, dāvana, svece, dziesma, rotaļa, prieks, sniegs, pārsla, rūķis u.c. Pēc tam ļauj papīram izžūt, to mākslīgi nesildot. Kad papīrs izžuvis (apmēram pēc 30 minūtēm), bērnu acu priekšā, turot papīru pret iedegtu spuldzi, vārdi parādās. Skolēni noraksta visus redzamos vārdus un mēģina atšifrēt slepeno ziņojumu (veido stāstījumu).
Rezultāts	–

Spēle „Laimes spēle”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	BIKSES	ČĪBAS	MĒTELIS	CEPURE	DŪRAIŅI	ACS
2.	KREKLS	ŠALLE	KĀJA	JAKA	SVĀRKI	KURPES
3.	ZEĶES	AUSS	SVĀRKI	GALVA	DEGUNS	ZĀBAKI
4.	CIMDI	SVĀRKI	KREKLS	ZĀBAKI	CIMDI	CEPURE
5.	DŪRAIŅI	KĀJA	MĒTELIS	BIKSES	ZEĶES	GALVA
6.	ACS	DŽINSI	AUSS	ROKA	ČĪBAS	CEPURE

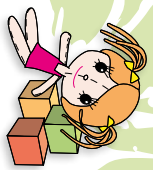

6. Esi vesels!

APELSĪNS	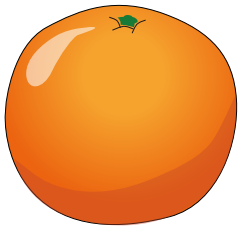	
APMĒRAM		
ARBŪZS		
AUZU PĀRSLAS		
AVENE	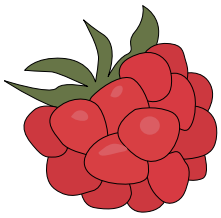	

ĀBOLS		
BANĀNS		
BIETE		
BIEZPIENS		
BUMBIERIS		

BURKĀNS

DEGUNS

DERĪGS

DESA

ELPOT

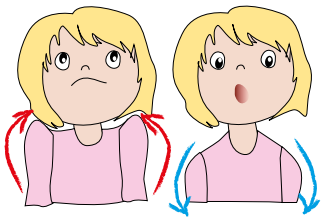

ĒDIENS		
GAĻA		
GRAMI		
GRIEZT		
IESNAS		

JUSTIES

KĀPOSTS

KILOGRAMS

KLEPUS

KRĒJUMS

LABI

MAIZE

MAKARONI

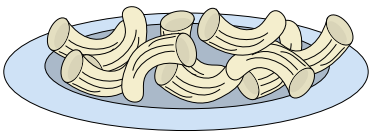

MANDARĪNS

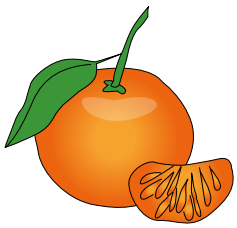

MANNA

MAZLIET

NEVESELĪGS

PĒC TAM

PIENS

PIPARI

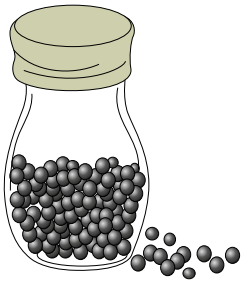

PLŪME		
PUTRA		
RECEPTE		
RĪSI	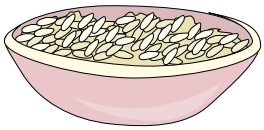	
SĀPĒT	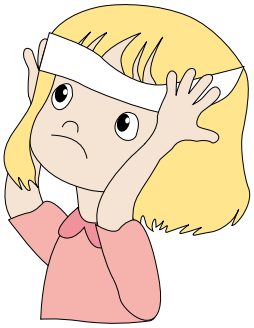	

SĪPOLI		
SLIKTI		
SLIMS		
TEMPERATŪRA		
VAJADZĪGS		

VĀRĪT		
VĒDERS		
VESELS		
VISPIRMS		
VITAMĪNI		

VĪNOGAS

ZĀLES

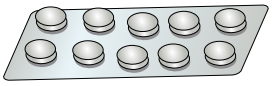

ZEMENE

ZIRŅI

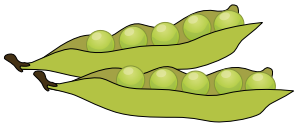

ZOBI

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Valdis Lukss

SLINKAIS JĀNĪTIS

Pirmdien Jānītim sāpēja kāja.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
Sāpēja kāja.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
Sāpēja kāja.

Otrdien galvā bij' reibonis nelāgs.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
reibonis nelāgs.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
reibonis nelāgs.

Trešdien pakrūtē iemetās dūrējs.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
iemetās dūrējs.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
iemetās dūrējs.

Ceturtdien Jānītim sāpēja mati.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
sāpēja mati.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
sāpēja mati.

Piektdien pukstēja divpadsmit zobu.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
divpadsmit zobu.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
divpadsmit zobu.

Sestdien vēderā dūra un grieza.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
dūra un grieza.
Vai, vai, vai, vai, vai, vai,
dūra un grieza.

Tikai svētdien bij' Jānītis vesels.
Hei, hei, hei, hei, hei, hei,
svētdien bij' vesels.
Hei, hei, hei, hei, hei, hei,
svētdien bij' vesels.

Ziedonis Purvs

MEŽA OLIMPIĀDE

Ir sporta dzīvē mums
Rets, izcils notikums:
Ne sacensības šādas tādas,
Bet – Meža olimpiāde.
Karogā, jau paceltā no rīta,
Piecas zaļas lapas kopā vītas.
Atklāšanā svinīgi skan taures:
Seši muzikāli aļņi bauro.
Dzeņi kala divas nedēļas
Zelta, sudraba un bronzas medaļas.
Tiesneši – tie uzticību pelna:
Pūce, svētelis un krauklis melnais,
Arī suns un kaķis, zirgs un govs –
Taču pabijuši cilvēkos.
Nolēmuši: starta brīdī skaitīt,
Nevis gaisā šaut un zvērus baidīt,
Dalībniekus rindā sakārtos
Un ar dadža lapu startu dos.
Jā, tiesneši vēl apspriedās un lēma,
Un dažus pieteikumus nepieņēma.
Zirnekļiem ļaus virvi raut vai pušu,
Bet – lai balvai nepieprasa mušu.
Atteikts sesku komandai, kas sola
Sacensties, kurš vairāk izdzers olu.

Vilkiem aizliegts krosā piedalīties –
Viņi gribot – zaķim pakaļ dzīties.
Nevaldīs te zvēru tikumi,
Bet gan – sporta gars un likumi.
Tāllēkšanā, augstlēkšanā
Milzums skatītāju sanāk.
Mežs – urā! – kā vētra dim:
Pirmās vietas – sienāzim.
Diska vietā – veikli, brīvi
Kaķis izmet – piena šķīvi.
Kurš gan lūsim stāsies pretī,
Kurš vēl tālāk šķēpu metīs?
Suņi šoreiz nebūs rīdāmi –
Skries tāpat, ne pēdas dzīdami.
Meža stigu maratonā
Buks pie mērķa pirmais nonāk.
Zaķi skrieties iet ar ezi.
Kurš būs ātrāks, to vis nezin.
Vīna gliemji turas ēnā –
Uzvarēs, kurš lien vislēnāk.
Lapsa – slaida, vāja –
Mākslas vingrotāja.
Nez, cik punktu viņai dos
Dailes lietpratēja – govs?
Āpsi, āpsi,
Kur tu kāpsi?

– Vingrot līdztekās.
Bet uz stieņa
Cauna cieņā.
Lūk, skudru apsveikt var –
Tiek uzcelts rekordsvars.
Lācis rūc un pūš,
Lācis – lodi grūž.
Karsti sportot tā
Biezā kažokā.
Vāverīte riekstus loba,
Kodolus met stumbrā dobā.
Groza galvu raibais dzenis:
– Vai tas riekstubols, vai teniss?
Ūdri – zvēri kažokādās –
Spožu peldētprasmi rāda.
Niršanā un peldēšanā
Viņus bebri panākt manās.
Mežezerā – ūdenspolo:
Pīles zosis uzveikt lolo.
Zosīm izveicība, spēks
Pīles nokliedz: pēks! pēks! pēks!
Daiļlēkšanā – zināms jau –
Vardēm pretinieku nav.
Melni baltā mētelī
Viņas tiesā – svētelis.
Gulbji – putni cēli, stalti –

Peld kā burātāji balti.
Dzērvei, vanagam un gārnim
Planierismam noder spārni.
Viss, viss raibais putnu bars
Savu māku rādīt var:
Žagatas – žadzināšanā,
Vistas – kladzināšanā,
Strazdi – tārpu lūkošanā,
Dzeguzes? Tās – kūkošanā.
Pogošanā lakstīgalas
Visas pirmo vietu dala.
Dalībnieki lēca, meta, skrēja,
Līdzjutēji – kliedza, aplaudēja.
Un no visa, cik nu pagūt spēja,
Kaut ko arī – nofilmēja.
Un ne mirkli
Neizpaudās zvēru tikumi,
Bet gan sporta gars un likumi.
Tai Meža olimpiādē
Man ļoti patika, tādēļ
Es jau nākamai pošos:
Pēc četriem gadiem to atkārtošot.

SPĒLES

Spēle „Izej pa durvīm!"

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā četri bērni – divas komandas.
Spēles materiāli	–
Spēles gaita	Spēlē piedalās divi partneri vai divas grupas. Skolotājs izdomā vairākus ar apgūstamo tematu saistītus vārdus. Atbilstoši bērnu zināšanu līmenim vārdi kļūst arvien grūtāki. Skolotājs uz tāfeles uzraksta vārda pirmo un pēdējo burtu, pārējo burtu vietā ievelk svītriņas. Bērnu pāris sauc skaņas. Ja nosauktā skaņa ir vārdā, skolotājs ieraksta atbilstošo burtu svītriņas vietā. Ja nosauktās skaņas vārdā nav, skolotājs sāk zīmēt durvju ailes. Par katru nepareizi nosauktu burtu – viena līnija katrai sānu ailei un stenderei, divas līnijas rokturim.
Rezultāts	Kurš pāris pirmais „iziet pa durvīm", zaudē šo spēli.

Spēle „Laimes spēle"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	ĀBOLS	SIERS	MAIZE	GURĶI	PIPARI	APELSĪNS
2.	KĀPOSTS	APELSĪNS	SĪPOLS	BIETE	AVENE	GAĻA
3.	MAKARONI	ZIVS	PIENS	ZEMENE	TOMĀTI	ĀBOLS
4.	ZIRŅI	KRĒJUMS	KARTUPEĻI	ĀBOLS	DESA	BANĀNS
5.	KARTUPEĻI	BURKĀNS	BANĀNS	ZEMENE	VITAMĪNI	BURKĀNS
6.	AVENE	RĪSI	ZIVS	PLŪME	MAIZE	VĪNOGAS

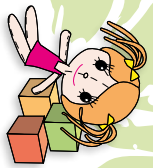

7. Zinu, zinu, protu, protu...

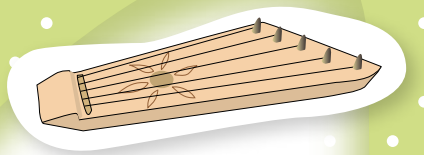

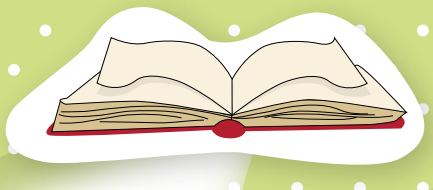

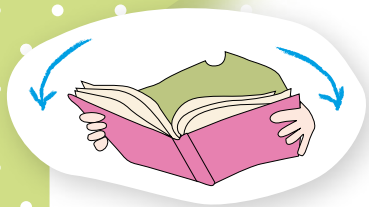

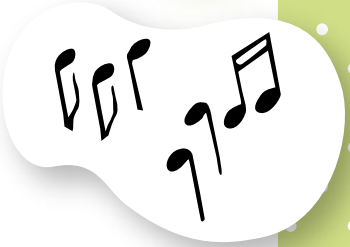

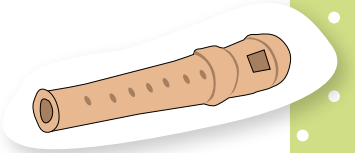

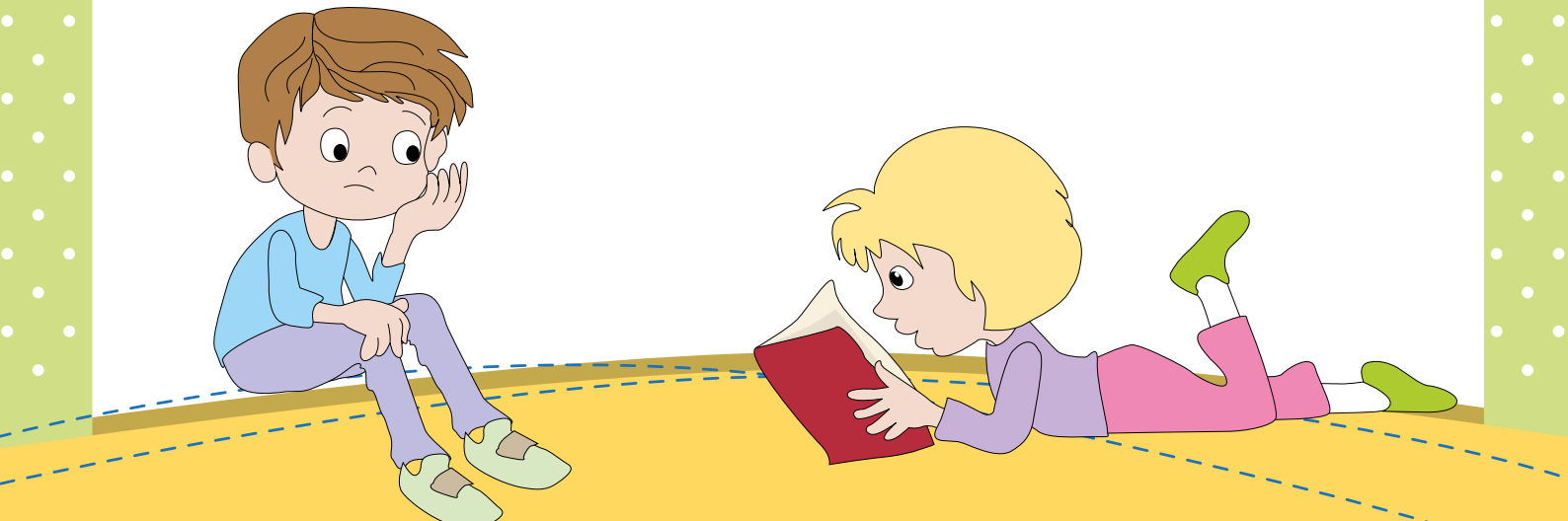

AIZVĒRT	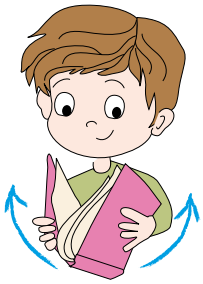	
ATBILDĒT		
ATCERĒTIES		
ATKĀRTOT		
ATVĒRT	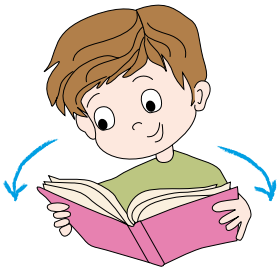	

GARLAICĪGS		
INTERESANTS		
KLUSU	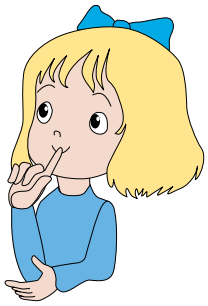	
LAPA	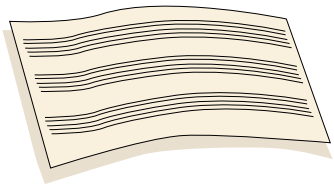	
LAPPUSE		

NEAIZMIRST		
PASKATĪTIES		
PASTĀSTĪT		
RINDA	*Tās tagad manas šūpoles,* *Un pats es esmu pats!* *Un Jānis nelaiž šūpolēs* *Un šūpojas viens pats.*	
SKAĻI		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Māra Cielēna

ĪSTA PRINCESE, ĪSTS PRINCIS, ĪSTA SAULE

Princese Anna īsta princese bija:
Vispirms viņa pagalmu izslaucīja,
Tad paēdināja strīpaino minci –
Un tikai tad gaidīja atjājam savu princi.

Princis Dāvis patiešām īsts princis bija:
Vispirms viņš pagalmu izslaucīja,
Tad zābakus rūpīgi nospodrināja –
Un tikai tad pie savas princeses jāja.
Viņu tikšanās bija ķēnišķi spoža:
Gan pagalms, gan zābaki spīdēja koši,
Un saule, kā vienmēr, īsta saule bija –
Tā visu kārtīgi apzeltīja!

Vija Gune

ZĪMĒJUMS

Negants pūķis
Spārnos pacēlās,
Laidās meklēt
Princesi pusdienās.
Lai pūķis briesmīgāks
Izskatās,
Triepu krāsas
Zaļās un tumšzilās.
Tikai acis
Dzelteni sarkanas gail –
Lai man un princesēm
Vairāk bail.
Tāds iznāca pūķis –
Nikns, badīgs un skaists,
Žēl tādu bez pusdienām projām laist...
...Un lapā vietas
Vēl pārpārēm
Pāris niķīgām,
Gardām princesēm.

Ojārs Vācietis

VIENS PATS

Tās tagad manas šūpoles,
Un pats es esmu pats!
Un Jānis nelaiž šūpolēs
Un šūpojas viens pats.

Viens pats! Viens pats! Viens pats!
Un Jānim lielīgs skats.
Bet, Jānīt, nepaies ne gads –
Un redzēsi tu pats:
Ka futbolu tu spēlēsi
Viens pats ar sevi pats
Un pretinieku vēlēsies,
Bet pretī būsi pats,
Un tā tu slinki dauzīsies
Pats sev pa vārtiem – bac!
Bet vai tu arī lauzīsies
Viens pats ar sevi pats?
Un, ja nu spēlē ķeršanu, –
Kurš ķers un kurš tiks ķerts?
Ja kāds ķer sevi ķeršanā,
Tad tas ir tiešām... ķerts.

Pēc Dzidras Rinkules-Zemzares stāsta

NO KĀ VISI IZBIJĀS

Māte Pēterītim uzdāvināja balonu, tādu skaistu – dzeltenu un ar aukliņu. Balons bija tik viegls, ka pietika tam pieskarties ar vienu pirkstu, kad tas jau cēlās gaisā. Pēterītim balons tik ļoti patika, ka viņš to nemaz neizlaida no rokām.

Aizgāja Pēterītis diendusā. Apgūlās šūpuļtīklā un aizmiga ar balonu rokās. Uzpūta vējš un izrāva balonu Pēterītim no rokām, un sāka nest pa gaisu projām.

Vējš aiznesa balonu līdz pašai dīķmalai, kur varžu māte mācīja savus bērnus mušas ķert.

– Kvā! Kvā! – iekurkstējās varde nāves bailēs. – Kam tas milzu kurkulis pieder? – Un ar saviem mazuļiem iemetās ūdenī, ka noplunkšķēja vien.

Bet balonu atkal satvēra vējš un aizrāva tālāk līdz trušu mājiņai. Tur trušu māte ar saviem bērniem mielojās ar svaigām kāpostu lapām. Ieraudzījusi balonu, trušu māte saslēja ausis un sāka drebēt: „Neredzēts nezvērs mums tuvojas, bērniņi mīļie! Bēgsim!” – un aši ar visiem trusēniem paslēpās būdā.

Bet balons lidoja tālāk, pāri pļaviņai, kur ganījās tītars ar savu saimi.

– Buldur-buldur-buldur! – tītars sāka kāpties atpakaļ. – Mēness nokritis no debesīm! Kas grib palikt dzīvs, lai glābjas kopā ar mani!

Te balonam uzlaidās lielībniece muša. Hi, hī – viņa iesmējās – Ak, nobijāties gan, zaķpastalas tādi!

Nu tītars sadusmojās un cirta mušai ar knābi! – Paff!– atskanēja negaidīts sprādziens.

No trokšņa pamodās arī Pēterītis. – Kur tad mans balons? – Pēterītis jau gribēja sākt raudāt. Bet tad viņš ieraudzīja pārbijušos trušus un tītaru ģimeni, kas pētīja plānu gumijas lupatiņu zemē, un sāka smieties.

– Te nu bija milzu kurkulis! Te nu bija nezvērs! Te nu bija mēness!

SPĒLES

Spēle „Laimes spēle”

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	GUDRS	LIELS	GARLAICĪGS	ATSLĒGT	VECS	ATVĒRT
2.	JAUNS	ČAKLS	GUDRS	ČAKLS	AIZSLĒGT	SKAISTS
3.	KLUSU	AIZVĒRT	SKAĻI	KLUSU	INTERESANTS	MAZS
4.	ATVĒRT	ATVĒRT	SKAISTS	AIZSLĒGT	SKAISTS	SLINKS
5.	LIELS	VECS	SLINKS	GUDRS	GARLAICĪGS	ATSLĒGT
6.	SKAĻI	INTERESANTS	MAZS	LIELS	AIZVĒRT	JAUNS

8. Pavasaris klāt!

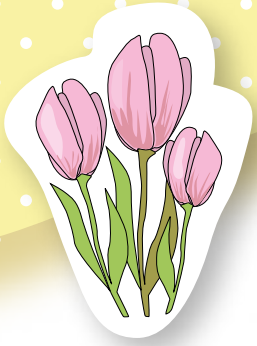

AUTOBUSS

BALTIJAS JŪRA

CEĻOT

CĪRULIS

ČALOT

DAUGAVA		
DZEGUZE	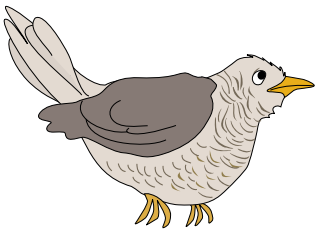	
DZENIS	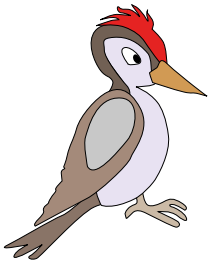	
EKSKURSIJA		
GAISS		

GAUJA		
KALT (PAR DZENI)		
KAUSĒT		
KĀJĀM		
KUĢIS		

KŪKOT		
KUST		
LAKSTĪGALA		
LIDMAŠĪNA		
NARCISES	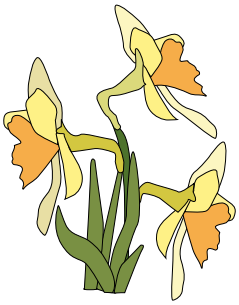	

PĀRGĀJIENS		
PILSKALNS		
PLAUKT		
PLŪDI		
POGOT		

RĪGA		
SIGULDA		
SNIEG- PULKSTENĪTE	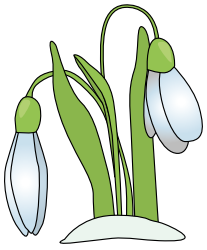	
STARI	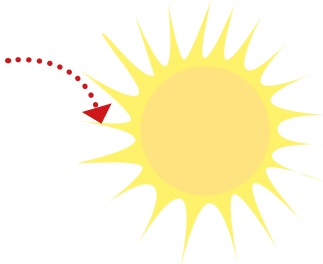	
STRAUME		

STRAZDS	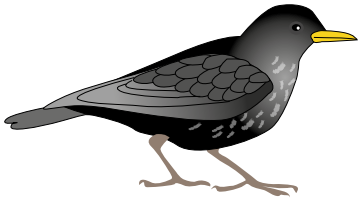	
TULPES	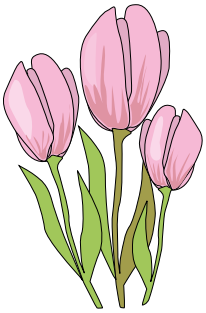	
VILCIENS		
VIZBULĪTE		
ZĀLE		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Vija Gune

PŪPOLKOKS

Naktī pilsētā
Atnāca pavasaris
Un nekur
Netika iekšā –
Visiem logiem rūtis
Un durvīm durvis
Bij' priekšā.
Bet pagalmā
Stāvēja pūpolkoks,
Pilns samta spilventiņu,
Saklājis kādam gultu
Ar gudru ziņu.
Un atplauka pavasaris –
Kāds te gaidīja viņu!

Latviešu tautas pasaka

KĀ BALODIS MĀCĪJĀS LIGZDU BŪVĒT

Reiz balodis aizgāja pie strazda mācīties ligzdu taisīt. Strazds šajā ziņā bija liels meistars un šajā dienā sāka būvēt lielu ligzdu.

Sākumā balodis strazda darbam uzmanīgi sekoja. Kad ligzdas pamats jau bija gatavs, balodim kļuva garlaicīgi. Viņš nolēma, ka nu jau māk ligzdu būvēt, un kliedza: „Protu, protu, protu!" Pacēlās spārnos un aizlidoja, pat ne paldies neteicis.

Otrā dienā balodis mēģināja pats būvēt ligzdu. Tik tālu, cik balodis bija uzmanīgi vērojis strazda darbu, viss izdevās, bet tālāk balodis netika. Nu balodis skrēja pie strazda un lūdza, lai vēlreiz parādot tam, kā ligzdu būvēt. Taču strazds atteica: „Tu jau vakar lielījies, ka visu proti, tad nu tiec arī pats galā!"

Tā balodis līdz šai dienai nav iemācījies ligzdu būvēt, bet bieži lielās: „Protu, protu!"

Pēc Vika stāsta

SAREŽĢĪTAIS ZVIRBULĒNS

Kādu dienu, lidodams garām ķiršu dārzam, Zvirbulēns ieraudzīja Cilvēka Bērnu. Cilvēka Bērns sēdēja gaiši dzeltenu smilšu laukumiņā, un viņam rokā bija putnēns. Tas nekustējās. Cilvēka bērns paņēma atslēdziņu, iebāza to Nedzīvā Putnēna sānos un pagrieza. Putnēnā kaut kas notarkšķēja, un Zvirbulēns noskurinājās.

Tad Cilvēka Bērns nolika Nedzīvo Putnēnu zemē, un tas... atdzīvojās! Klakstot un dīvaini raustoties, Nedzīvais Putnēns, šķita, uzknābā graudus. Taču viņš nedzīvoja ilgi. Klakstoņa un raustīšanās pakāpeniski pierima un drīz izbeidzās pavisam. Tad Cilvēka Bērns vēlreiz paņēma Nedzīvo Putnēnu rokās, vēlreiz ielika viņā atslēdziņu un vēlreiz pagrieza to. Viss atkārtojās tāpat kā iepriekšējā reizē.

Velti Zvirbulēns izgaidījās, ka Nedzīvais Putnēns, beidzis knābāt graudus, pacels galvu, ieraudzīs debesis un, savicinādams spārniņus, trauksies augšup. Zvirbulēnam nebija miera. Viņu nodarbināja, lūk, kāds jautājums: kāpēc Cilvēkam vajadzīgs Nedzīvais Putnēns, ja pasaulē tik daudz dzīvo?

Pēc Imanta Ziedoņa literārās pasakas

DZELTENĀ PASAKA

Saule kā olas dzeltenums mirdzēja pāri pasaulei. Pa viņas stariem uz zemi nāca mazi cālēni, un visi bija gaiši dzelteni. Cālis nodomāja: „Visapkārt lido dzelteni tauriņi, tādi paši kā es, palidošu ar viņiem.” Cālis palēcās, bet tad atcerējās, ka viņam spārnu vēl nemaz nav, ir tikai tādi mazi dzelteni ķeksīši sānos. „Tas arī nekas,” nolēma cālis. „Izaugšu par vistu, tad lidošu augstu, augstu.” Viņš ielīda mātei vistai spalvās pie dzeltenā vēdera un aizmiga.

Bet saule mirdzēja pie debesīm kā dzeltena pankūka ar tādām garšīgām, kraukšķošām maliņām.

SPĒLES

Spēle „Atrodi sevi!"

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā trīs bērnu pāri.
Spēles materiāli	Attēli par pavasari (skat. pielikumu), knaģi.
Spēles gaita	Skolotājs sagatavo dažādus attēlus par pavasari un pārgriež tos diagonāli uz pusēm. Ar knaģi vienu attēla pusi piesprauž uz muguras katram skolēnam. Skolēni staigā pa klasi, jautā, kas redzams viņu attēlā, un stāsta, kas redzams citiem uz muguras. Uzdevums – atrast sava attēla otru pusi.
Rezultāts	Uzvar pāris, kurš pirmais atrod sava attēla otru pusi.

Spēle „Bingo!"

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu un pilnveidot lasīšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā četri bērni.
Spēles materiāli	Izdrukāta kartīte (skat. nākamās divas lapas) katram dalībniekam, pildspalvas.
Spēles gaita	Katram spēles dalībniekam ir sava kartīte. Skolotājs sauc vārdus (skat. tekstu zemāk), skolēni tos saklausa un meklē savā kartītē. Kad visi skolēna kartītē esošie vārdi tiek nosaukti, skolēns sauc: „Bingo!"
Rezultāts	Uzvar skolēns, kurš pirmais savā kartītē atzīmē visus vārdus un sauc: „Bingo!"

Teksts skolotājam

Pildspalva, pipari, cimdi, kāja, skapis, interesants, dzeguze, sniegs, logs, sīpoli, galva, putenis, ragavas, lakstīgala, narcises, istaba, tulpes, makaroni, zeķes, virtuve, bikses, slidotava, zābaki, krējums, mandarīns, garlaicīgs, zāle.

1. pielikums

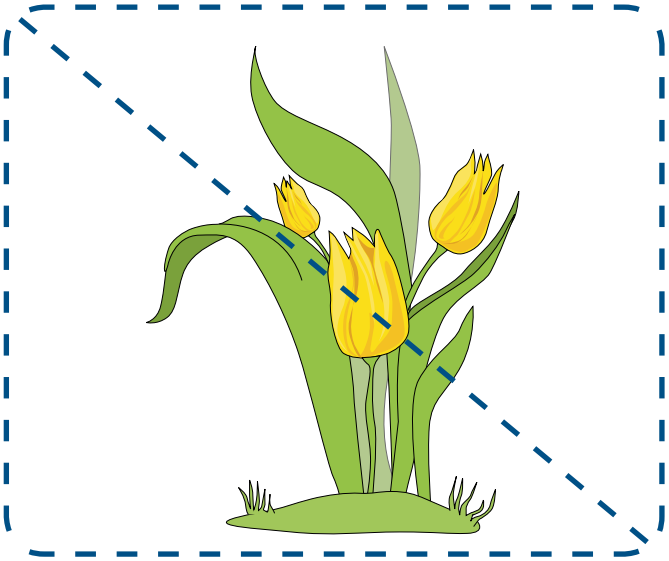

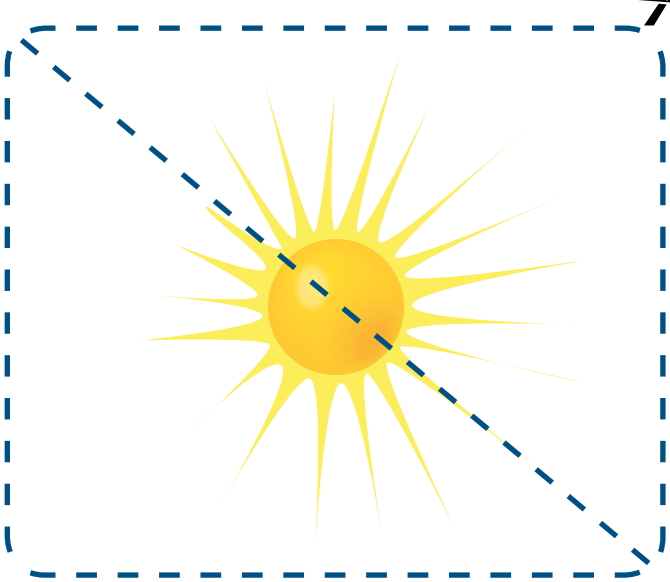

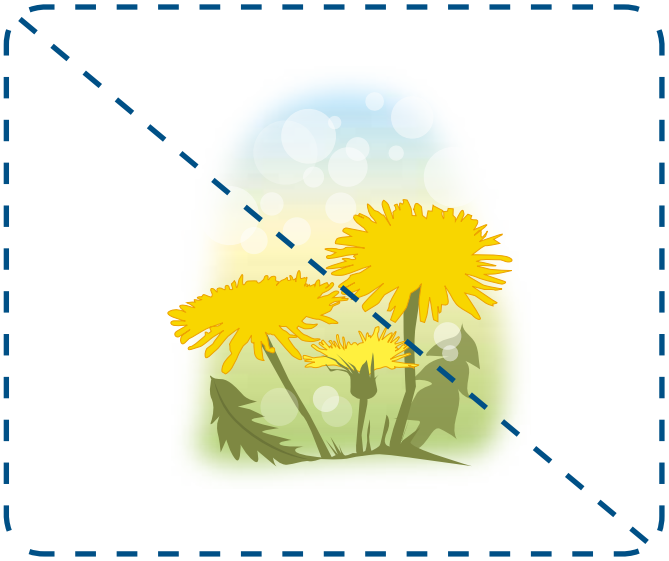

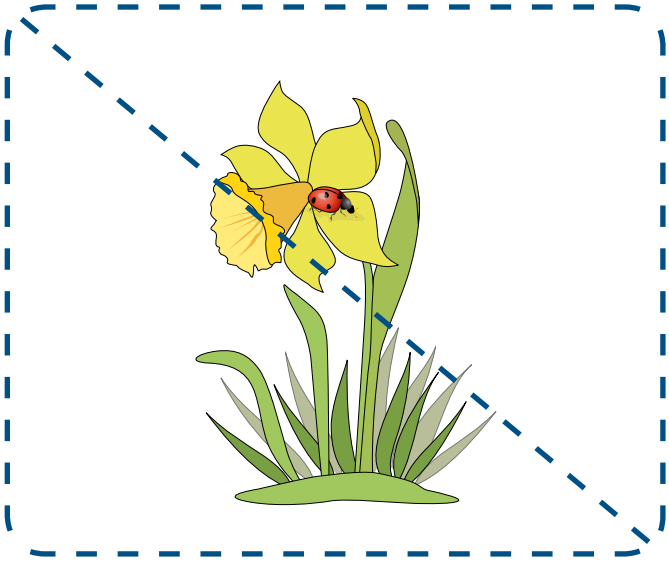

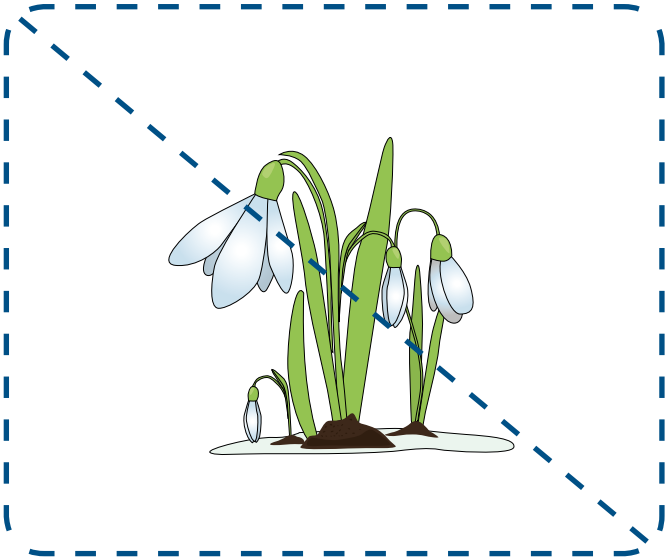

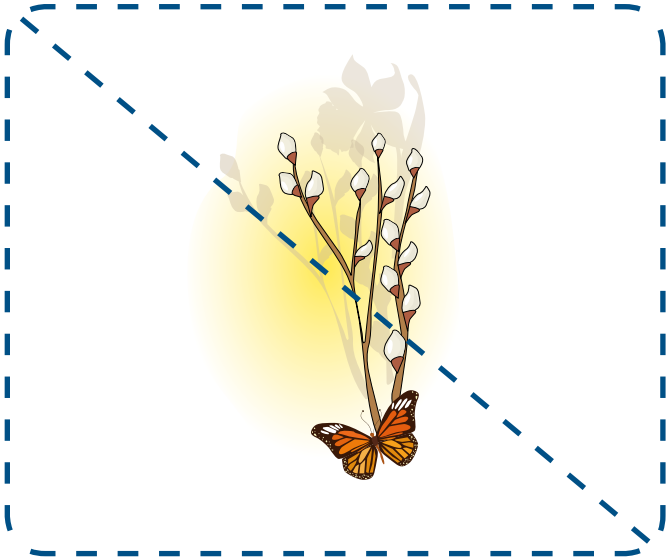

PILDSPALVA	ISTABA	MAKARONI
BIKSES	RAGAVAS	SKAPIS
CIMDI	LOGS	PIPARI

GALVA	VIRTUVE	KĀJA
ISTABA	CIMDI	MANDARĪNS
DZEGUZE	SNIEGS	SĪPOLI

SKAPIS	KĀJA	RAGAVAS
MAKARONI	NARCISES	PILDSPALVA
KĀJA	GARLAICĪGS	BIKSES

GARLAICĪGS	PUTENIS	INTERESANTS
PIPARI	KRĒJUMS	VIRTUVE
LAKSTĪGALA	CIMDI	ZĀLE

SĪPOLI	TULPES	ZĀLE
BIKSES	PILDSPALVA	SLIDOTAVA
SNIEGS	KRĒJUMS	ZEĶES

INTERESANTS	LAKSTĪGALA	ZĀLE
GALVA	PUTENIS	GARLAICĪGS
SKAPIS	ZEĶES	PILDSPALVA

PIPARI	LAKSTĪGALA	INTERESANTS
ZĀBAKI	SNIEGS	NARCISES
DZEGUZE	ZĀLE	KĀJA

RAGAVAS	PILDSPALVA	LOGS
ZĀLE	TULPES	ZĀBAKI
CIMDI	SKAPIS	INTERESANTS

Spēle „Skrienošais diktāts"

Mērķis	Paplašināt skolēnu vārdu krājumu, pilnveidot lasīšanas un rakstīšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā četri bērni – divas komandas.
Spēles materiāli	Izdrukāts teksts katrai komandai, lapas, pildspalvas.
Spēles gaita	Teksts tiek izdrukāts un nolikts attālā vietā no skolēniem. Skolēni tiek sadalīti grupās pa 4–5 katrā. Viens grupas skolēns ir pirmais „kurjers". Viņš pieskrien pie teksta, izlasa tā daļu, iegaumē, skrien atpakaļ un diktē pārējiem. Tad par kurjeru kļūst nākamais skolēns. Uzvar grupa, kura pirmā pareizi veic uzdevumu.
Rezultāts	–

Aprīlī

Ir aprīlis. Saule spīd arvien spožāk.
Sniegs jau nokusis. Visa daba mostas no ziemas miega.
Plaukst pirmās pavasara puķes.
Atlido gājputni.
Vai tu zini, ka aprīli sauc par sulu mēnesi?

9. Iepazīstu Latviju

AKA

APTIEKA

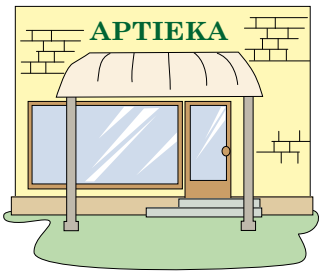

ASAKAS

ASARIS

AUGSTS

AUTOOSTA	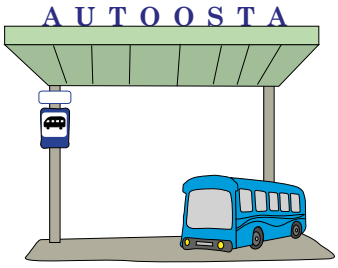	
BĒRZS		
BLĒT	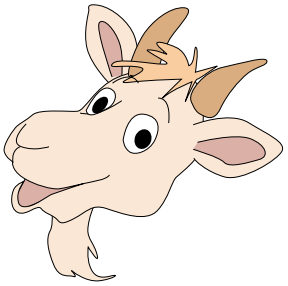	
BRŪKLENES		
CEĻŠ		

CIEMS		
DZĒRVENES		
DZIĻŠ		
ĒDAMS		
IETVE	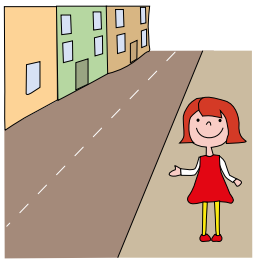	

INDĪGS

KADIĶIS

KALNS

KLADZINĀT

KĻAVA

KNĀBĀT	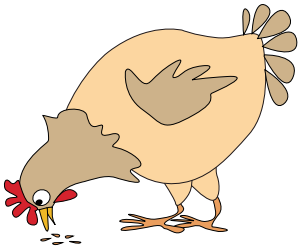	
LAPSA		
LAPU KOKI		
LASIS		
LĀCIS		

LIDOSTA

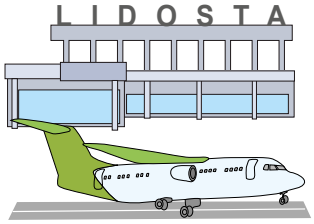

LIEPA

LĪDAKA

LĪKUMAINS

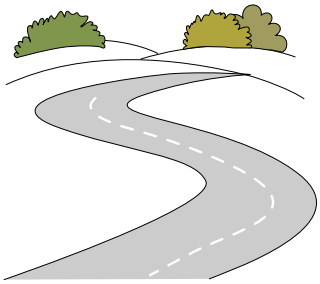

MAUT

MĀJDZĪVNIEKI		
MĀJLOPI		
MELLENES		
MEŽACŪKA	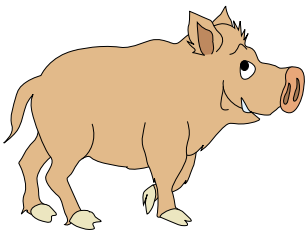	
ŅAUDĒT		

OGAS

OZOLS

PAGALMS

PAKALNS

PIETURA

PILSĒTA

PLATS

PRIEDE

PURVS

RIET

SEKLS

SĒNES

SKUJU KOKI

STACIJA

STIRNA

SŪNAS

ŠAURS

TACIŅA

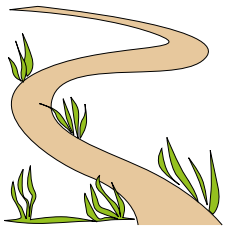

TAISNS

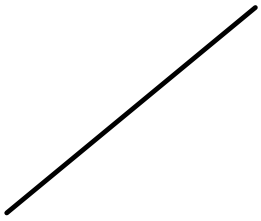

TRUSIS

VEIKALS		
ZAĶIS		
ZEMS		
ZIVIS		
ZVIEGT		

Teksti klausīšanās un lasīšanas prasmju pilnveidei

Pēc Jūlija Vanaga stāsta

MAZĀ MIKIŅA LIELIE DARBI

Mežs liekas savādi kluss. Pēkšņi biezoknī kaut kas nočab. It kā zvērs klusām līstu...

Mikiņš paslēpjas zem egles un platām acīm raugās uz to pusi. Tādas ērmīgas ēnas kustas...

Tad pēkšņi pazib kas pelēks. Mikiņš saraujas vēl mazāks: Vilks!

Nu jau skaidri dzird lēcienus...

Vajadzētu kliegt, saukt palīgā tēti, bet bailēs pazudusi balss...

Nākamajā mirklī zvērs jau izlec no egļu ēnas, un tai pašā brīdī mežā tālo izskan Mikiņa uzvaras sauciens:

– Zaķis! Zaķis!

SPĒLES

Spēle „Es braucu uz Rīgu, Cēsīm, Ogri"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu par pilsētu nosaukumiem.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā pieci bērni.
Spēles materiāli	Krēsls katram spēles dalībniekam, izņemot vadītāju.
Spēles gaita	Spēles dalībnieki sasēžas aplī uz krēsliem. Spēles vadītajam sēdvietas nav. Tas saka: „Es braucu uz Rīgu" – un dodas pie kāda no sēdošajiem. Kad spēles vadītājs pie kāda dalībnieka apstājas, tam jāceļas un jāsaka „es braukšu līdzi" vai „es arī braucu uz Rīgu" (teikumus var mainīt, bet ne vienas spēles laikā). Dalībnieks ceļas, uzliek rokas iepriekšējam dalībniekam uz pleciem un turpina „vilcieniņā" kustēties. Kad visi piecēlušies un spēles vadītājs tos izvadājis, tas negaidīti saka „Rīga", un visiem jācenšas ieņemt vietu uz krēsla. Tas, kurš paliek bez vietas, kļūst par nākamo spēles vadītāju. Nākamajā reizē maina pilsētas nosaukumu.
Rezultāts	Tas, kurš paliek bez vietas, kļūst par nākamo spēles vadītāju.

Spēle „Laimes spēle"

Mērķis	Nostiprināt skolēnu vārdu krājumu un attīstīt runāšanas prasmi.
Dalībnieki	Piedalās ne mazāk kā divi bērni.
Spēles materiāli	Spēles laukums (skat. nākamo lapu) un metamais kauliņš.
Spēles gaita	Bērni ar metamo kauliņu uzmet divus ciparus. Pirmais norāda uz vārdu, kas izkārtots slejā vertikāli, otrais – rindā horizontāli. Kauliņu met vienu vai vairākas reizes. Ja met vienu reizi, izvēlētais vārds jāiesaista teikumā vai jāveido stāstījums par to. Ja met vairākas reizes, visi vārdi jāiesaista teikumā vai vienotā stāstījumā.
Rezultāts	–
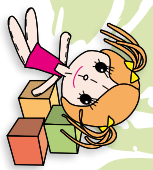
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	APTIEKA	PILSĒTA	PILSĒTA	KARTE	IELA	OZOLS
2.	LIDOSTA	LAPSA	LIDMAŠĪNA	VEIKALS	LAUKI	STACIJA
3.	GOVS	PAGRABS	CĀLIS	LIEPA	LIDMAŠĪNA	AITA
4.	CEĻŠ	KARTE	AUTOOSTA	CŪKA	LIEPA	PIETURA
5.	MAŠĪNA	PAGALMS	LĀCIS	STACIJA	ZIRGS	AUTOBUSS
6.	LIDOSTA	ZIRGS	LAUKI	BĒRZS	VISTA	CEĻŠ